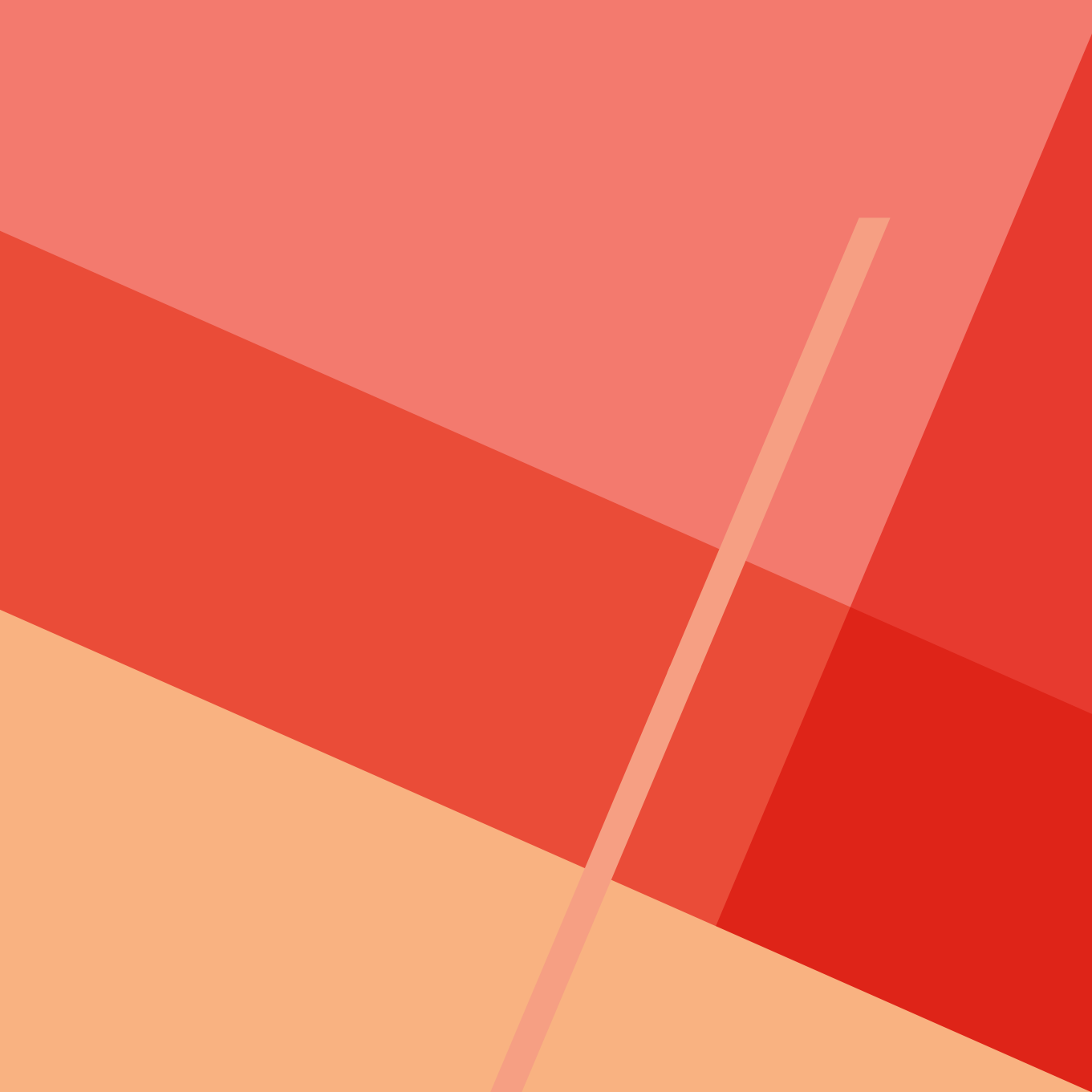

De METHode[©]

Gids voor het participatief werken
met kwetsbare jongeren in
hun Maatschappelijke Diensttijd

De METHode[©]

Gids voor het participatief werken
met kwetsbare jongeren in
hun Maatschappelijke Diensttijd

Colofon

ONDER REDACTIE VAN: Tarik Pehlivan en Leo Rutjes

TEKSTEN: Tarik Pehlivan, Laura Redeker,
Nickey van den Berg, Geeske Strating,
Nikki van de Klundert, Margriet van Wetering,
Aimy Ogaeri en Leo Rutjes.

Het Project Maatschappelijke Ervaringstijd
(Project MET) en De METHode©, gids voor het
participatief werken met kwetsbare jongeren in
hun Maatschappelijke Diensttijd, zijn mogelijk
gemaakt door ZonMw, in het kader van het
Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd
van de Rijksoverheid.

ONTWERP: WAT ontwerpers

ILLUSTRATIES: Mensah van der Wal

FOTO'S: pag. 30 en 80, Theo Broeren

DRUKWERK: Zalsman B.V.

OPLAGE: 500

© Stichting Alexander, Amsterdam, 2020

ISBN/EAN: 978-90-8903-032-0

De inhoud van deze publicatie
(of onderdelen daarvan) mag vrijelijk worden
gebruikt, mits met bronvermelding.

Stichting Alexander is een niet-commercieel
landelijk instituut voor jeugdparticipatie en
actiegericht jongerenonderzoek en richt zich op
empowerment van kinderen, jongeren en hun
ouders (en betrokken professionals en
bestuurders). Met ervaring in alle leefdomen
van jeugdigen, van zorg tot onderwijs, van
gezondheid tot cultuur en van wonen tot werken,
is Stichting Alexander in staat participatie op een
hoger plan te brengen en duurzaam te
verankeren. De kennis en expertise van Stichting
Alexander worden ook uitgedragen via coaching,
training, colleges, workshops en publicaties.
Stichting Alexander werkt sinds 1993 voor
uiteenlopende opdrachtgevers binnen de
sectoren welzijn, zorg, onderwijs, gezondheid,
arbeid en kunst/cultuur. Zie voor meer informatie,
voorbeelden van projecten en onze publicaties:
www.st-alexander.nl

INHOUD

Voorwoord	5
Inleiding	7
De METHode©	11
1 In doelen en resultaten: Zes Sprongen	14
2 In actie: acties en tools voor begeleiders	19
3 In proces: de vijf participatieve disciplines voor empowerment	45
4 In samenwerking: een interactief gelijkwaardig samenspel	70
5 In producten: enkele tools	79
De Opmaat	85
Bijlagen	89
De Participatieve Kwaliteitsmonitor MDt	91
De MDt-Routeplanner Voor Jongeren	99
De MDt-Routeplanner Voor Begeleiders	119
Begrippenlijst	135
Met dank aan	139

"Je moet je ontwikkelen, ontplooiën, ontdekken en benutten. Maak gebruik van creativiteit, probeer alles uit jezelf te putten. En gaat het zelf niet lukken, wees niet bang om hulp te vragen. Ga voor dat doel, je hoeft niet alles zelf te dragen. Wees nuttig, help je medemens, dat is iets wat je jezelf ook wenst. Het is niet de jeugd die het probleem is, ook niet de bewoners, maar de miscommunicatie, wat zo ongewoon is. Dus als je nou goed kijkt waar het probleem nou echt ligt, kom dan tot jezelf en kijk waar jij kan helpen en zeg dit: geen probleem is onoplosbaar, en ook ik ben niet de beste uit dit land, maar help ik en duizend anderen, ligt de toekomst in onze hand."

VOORWOORD

Deze gids is opgedragen aan (toekomstige) begeleiders van participatieve Maatschappelijke Diensttijd (MDt). De METHode beschrijft een methode voor participatieve begeleiding en biedt handvaten bij het scheppen van een veilige, rijke en leerzame omgeving waarin jongeren zich willen en kunnen ontwikkelen.

Ik ben zelf nauw betrokken geweest bij de MDt proeftuin Maatschappelijke Ervaringstijd, die we kortweg "Project MET" noemden. Naast mijn rol als voorzitter van de Landelijke Stuurgroep, geheel bestaand uit jongeren, heb ik mijn afstudeeronderzoek gedaan naar de participatie van jongeren in het Project MET. Dit gaf mij de kans om van allerlei betrokkenen ervaringen te horen over waar zij mee bezig waren en wat henzelf echt in beweging bracht. Wat mij in al die gesprekken en bijeenkomsten sterk opviel en fascineerde was met hoeveel passie en overtuiging zij spraken en wat dat voor henzelf en anderen betekende.

De ervaringen die ik daardoor heb opgedaan bij MET hebben mij laten zien dat er heel veel mogelijk is met kwetsbare jongeren. Ik heb echter ook gezien en zelf ervaren hoeveel aandacht, moed, kwetsbaarheid en daadkracht het vraagt van alle betrokkenen om samen tot duurzame verandering en groei te komen. Participatie en empowerment van jongeren is namelijk een doorlopend proces.

Ik ben daarom blij dat er nu een gids is die een pedagogiek beschrijft om participatie en empowerment van kwetsbare jongeren in de praktijk vorm te geven. Dit kon niet worden bereikt zonder de vele mooie, onroerende, confronterende en intrigerende bijdragen van jongeren, (jeugd)professionals en andere betrokkenen. Dit is één van de basisprincipes van de METHode: groeien door samenwerken. Namens de jongeren, wil ik daarom iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan Project MET.

Ten slotte, wens ik u veel leesplezier en empowerment in uw werk met jongeren!

Damien Renes

Voorzitter Landelijke Stuurgroep Jongeren, Project MET

INLEIDING

Stel je een omgeving voor waar kwetsbare jongeren uit eigen beweging initiatieven nemen, die goed zijn voor henzelf en voor hun omgeving, zonder dat anderen hen op de vingers kijken, en zonder dat hen verteld wordt wat ze moeten willen, wat ze de moeite waard moeten vinden, wat ze moeten doen, en hoe ze het moeten doen. Stel dat dat leidt tot een gemeenschap van vrije en maatschappelijk betrokken jongeren. Wat zou zo'n omgeving een fijne omgeving zijn om in te leven, ook voor jongeren die we zien als 'kwetsbaar'.

Het zou nog mooier zijn als zo'n omgeving vanzelf ontstaat, maar de werkelijkheid is anders. Sinds 1993 zet Stichting Alexander zich onder meer in om deze groep jongeren een steuntje in de rug te geven. Het is ook de reden geweest dat we met vele partners in 2018 een projectvoorstel hebben ingediend en gehonoreerd gekregen in het kader van het actieprogramma Maatschappelijk Diensttijd van de rijksoverheid, voortaan afgekort met MDt. Het projectvoorstel bevatte eigenlijk niet meer dan een beschrijving van een proces van ondersteuning om deze kwetsbare jongeren zelf de regie te geven in het ontwerpen en uitvoeren van MDt. De eerste ronden van MDt-projecten waren proeftuinen, en dat gaf ons allen, jongeren en de betrokken professionals, de ruimte en de gelegenheid zo'n participatieproces voor twee jaar aan te gaan. Ons MDt-project is door de jongeren terstond omgedoopt tot: Maatschappelijke Ervaringstijd, afgekort MET. Het resultaat mag er zijn,

en dan vooral als het gaat om de kwaliteit van inbreng en betrokkenheid van en eigenaarschap bij jongeren, als ook om de borging van het participatief werken met kwetsbare jongeren in hun MDt, in enkele regio's in Nederland.

Het is niet alleen een droom gebleven. In de proeftuin MET hebben we kwetsbare jongeren gezien die successen behaalden omdat volwassenen om hen heen bereid waren om een omgeving te creëren waarin jongeren empowered worden om te doen wat zij zelf willen en van waarde vinden. Damien beschrijft dat in het voorwoord zo treffend. Het project MET was tot dusver op kleine experimentele schaal, maar: het kan dus wel.

MDt is een periode waarin jongeren ontdekken wat ze graag willen, en hiervoor een eigen activiteit bedenken en uitvoeren. Met hun eigen activiteit doen ze ervaring op, leren ze skills, en ontwikkelen ze zich op een gebied dat zij zelf kiezen. Met hun activiteit doen jongeren iets voor zichzelf, en daarmee ook iets voor hun omgeving. Ze doen dit niet alleen. Ze krijgen begeleiding en support op maat, die bij hen past. Ook wanneer jongeren een MDt willen doen, maar nog niet weten wat ze willen, kunnen ze meedoen. Helpers en supporters ondersteunen jongeren bij het bedenken van wat ze willen tot en met het maken van een persoonlijk actieplan, en tijdens het uitvoeren van hun plan tot en met het evalueren en afronden van hun MDt.

In de kern draait MDt om empowerment als een solide en praktische benadering waarmee jongeren het beste uit zichzelf kunnen blijven voortbrengen. Niet omdat volwassenen empowerment opleggen aan jongeren, maar omdat jongeren zichzelf leren empoweren: ze ontdekken en geven zelf vorm aan zinvolle activiteiten, competentie, onafhankelijkheid en persoonlijke effectiviteit. De taak van volwassen professionals, projectleiders, coaches en begeleiders is om hiervoor zodanig de benodigde, en door jongeren zelf gewenste, voorwaarden te scheppen zodat jongeren zelf kunnen kiezen voor empowerment. Dat heeft niet alleen voordelen voor de omgeving waarin jongeren zich bewegen. Andersom heeft een omgeving die aanzet tot empowerment ook, en juist, voor kwetsbare jongeren

grote voordelen. Empowerde jongeren zetten zich in en zijn tevreden, vinden hun activiteiten en hun omgeving interessant: wat ze doen en leren heeft betekenis voor henzelf. Empowerde jongeren halen de prikkels om te leren, te groeien en zich te ontwikkelen steeds meer uit zichzelf dan uit de omgeving.

Zulke resultaten in persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke inzet zijn mogelijk met een pedagogiek die bewust gericht is op participatie, creativiteit en innovatie van en door jongeren. Dat vraagt van professionals voldoende doorzettingsvermogen en begrip van wat nodig is om een empowerende omgeving te ontwikkelen, een omgeving en een manier van samenwerken waarin jongeren leren zichzelf te empoweren.

De METHode die mede in de proeftuin MET is ontwikkeld, is een hulpmiddel om een dergelijke pedagogiek praktisch vorm te geven. In deze gids beschrijven we daarom deze methode. De METHode zelf is echter niet voldoende om kwetsbare jongeren te empoweren voor participatie, creativiteit en innovatie in hun eigen leven en leefomgeving. Om voldoende begrip en grip te krijgen op wat er wel voor nodig is, is ook voldoende begrip nodig van wat 'empowerment' wel en niet is, en zijn een aantal participatieve disciplines nodig.

Deze gids beschrijft een visie op en een methode voor zelf-empowerment van jongeren en hun begeleiders in participatieve vormen van MDt. De betekenis van de belangrijkste begrippen wordt uitgelegd in één van de bijlagen van deze gids.

De gids is geen verslag of verantwoording van de proeftuin MET. In het voornoemde projectvoorstel hadden we ons al voorgenomen met een gids te komen om alle andere MDt-projecten in Nederland te inspireren en over te gaan tot zoveel mogelijk participatief werken. Want één ding is duidelijk: MDt biedt een uitgelezen, nieuwe kans om jongeren de gelegenheid te geven – met een terughoudende passende ondersteuning – aan de slag te gaan met (het ontdekken van) hun talenten en deze geheel naar eigen wens en vermogen in te zetten in de samenleving. Als MDt op deze wijze verder wordt uitgerold, zal

dat een nieuw elan geven aan het jeugd – en jongerenwerk, ontstaat er een levendige relatie tussen het onderwijs en de samenleving en biedt het voor jongeren extra kansen op de arbeidsmarkt. We weten uit ervaring dat dit niet gaat lukken met een groot aantal losse, tijdelijke projecten. In 'De Opmaat' schetsen we een paar nieuwe voorbeelden en ideeën waarmee wij – tezamen met vele partners – verder willen met MDt in Nederland, maar dan wel: voor, door en met jongeren.

Voor alle MDt-projecten is het ultieme uitgangspunt glashelder: de jongeren centraal. Dit uitgangspunt wordt op verschillende wijzen en bij verschillende onderdelen geduid (bronnen: documenten ZonMw en programmteam MDt, c.q. het Landelijk Actieprogramma MDt).

Uitvoering in het algemeen:

- › De activiteit van het MDt moet aansluiten bij de interesses, wensen en behoeftes van jongeren.
- › De jongeren kiezen zelf een doelgroep waar zij hart voor hebben.
- › De jongeren hebben zelf regie in de uitvoering van de activiteit.

Werving en begeleiding:

- › De jongeren worden gematcht vanuit hun interesses en kwaliteiten.
- › De jongeren worden positief bekrachtigd, in tegenstelling tot eerdere ervaringen.
- › De jongeren krijgen (persoonlijke en inhoudelijke) begeleiding op maat tijdens de MDt.

Organisatie, evaluatie en monitoring:

- › Het is van groot belang dat jongeren een aandeel hebben in het project zelf.
- › De jongeren maken deel uit van de projectgroep onder wiens verantwoordelijkheid het project wordt uitgevoerd.
- › Gedurende een MDt wordt er samen met de jongere geëvalueerd en samen bepaald of de leerdoelen zijn gehaald.

De hiernavolgende hoofdstukken over de METHode zijn onverkort een uitwerking van dit uitgangspunt. De METHode bestaat uit zes fasen, ofwel Sprongen en kan bekeken worden vanuit drie verschillende perspectieven: doel, actie en proces. Door hierop in te zoomen krijg je een compleet beeld van rollen, acties en begeleidingsproces in de Zes Sprongen van de methode. We hebben de gids ingedeeld in vijf hoofdstukken die op elkaar voortbouwen, dan wel elkaar aanvullen, kortom, de METHode:

In doelen en resultaten: een overzicht van de Zes Sprongen in de METHode. We beschrijven voor elke Sprong het doel en de focus – waar die Sprong om draait – vanuit het perspectief van jongeren.

In actie: een beschrijving van wat begeleiders doen in de Zes Sprongen van de METHode. We beschrijven voor elke Sprong acties die begeleiders ondernemen, en verwijzen naar ondersteunende tools die zijn ontwikkeld in de MDt proeftuin MET. Beschrijvingen van de tools die hier worden genoemd, zijn te vinden in hoofdstuk 5 van deze Gids. In dit hoofdstuk maken we de ervaringen van jongeren en begeleiders in twee proeftuinen – MDt en Impacter – tastbaar met citaten en verhalen.

In proces: een introductie in empowerment en vijf participatieve disciplines die begeleiders inzetten om jongeren zodanig te begeleiden dat dit empowerend is voor jongeren. We beschrijven hoe deze participatieve disciplines als een rode draad door de hele METHode worden ingezet, en hoe begeleiders om kunnen gaan met situaties waarin verschillende

participatieve disciplines elkaar lijken tegen te werken. Je vindt hier ook enkele voorbeelden uit de praktijk die een discipline illustreren. Verder beschrijven we oefeningen waarmee begeleiders kunnen reflecteren op hun eigen empowerment en hun rol in de empowerment van jongeren, en op situaties waarin verschillende participatieve disciplines elkaar tegen lijken te werken.

In samenwerking: een beschrijving ondersteunende factoren voor het succesvol inzetten van de METHode in een gelijkwaardig samenspel met jongeren, projectleiders, praktijk-uitvoerders en beleidsmakers. Je vindt hier ook enkele handreikingen om deze factoren te benutten, ook ten gunste van de zelf-empowerment van jongeren op projectniveau.

In producten: enkele tools op een rij. Het gaat om documenten en producten met achtergrondinformatie, aanwijzingen, procedures of werkwijzen die begeleiders kunnen gebruiken tijdens het opzetten en uitvoeren van participatieve MDt's. De Kwaliteitsmonitor MDt en de MDt-routeplanners zijn integraal opgenomen in de bijlagen van de gids. De overige tools en documenten zijn op te vragen bij Stichting Alexander of te downloaden via de website: www.st-alexander.nl

1 / IN DOELEN EN RESULTATEN: ZES SPRONGEN

1. Ik maak contact met helpers: mensen die me kunnen helpen mijn wens te realiseren
2. Ik onderzoek mijn verlangens, mijn huidige werkelijkheid en vraagstukken
3. Ik maak een actieplan
4. Ik zoek en vind supporters voor mijn plan en maak een match
5. Ik voer mijn plan uit, vraag hulp, en hou mijn resultaten en ervaringen bij
6. Ik evalueer mijn activiteiten, resultaten en ervaringen: dit is mijn springplank voor een vervolg

Eerste Sprong

Ik maak contact met helpers: mensen die me kunnen helpen mijn wens te realiseren

De METHode is een vorm of structuur die me helpt om te bereiken wat ik wil. Om dat te doen, heb ik eerst twee dingen nodig. Een wens om iets te doen, en een wens om contact te hebben met anderen die me kunnen helpen om met mijn wens aan de slag te gaan. Om te starten, hoeft ik niet al meteen een concrete wens of concreet idee te hebben. Om te starten is het genoeg dat ik een algemeen idee heb. Een 'vaag' idee of zelfs "ik wil iets doen, maar ik weet niet wat" zijn genoeg om in actie te komen en contact te maken met helpers: begeleiders en/of andere jongeren.

"Dit is iets wat ik nooit zou doen en toch vind ik het wel echt interessant en leerzaam en leuk. En wat ik allemaal kan doen om de jongeren mee te helpen, dan vind ik het leuk om anderen te helpen, dat geeft mij een goed gevoel."

Tweede Sprong

Ik onderzoek mijn verlangens, mijn huidige werkelijkheid en vraagstukken

Ik werk samen met mijn helpers om eerst te ontdekken wat ik wil bereiken, en wat ik wil leren en ervaren. Pas daarna zoek ik uit hoe ik daar kan komen. Wat wil ik? Als ik een idee heb, test ik mijn idee: wil ik dit om van iets af te komen (probleemoplossing), of wil ik dit om iets te laten ontstaan (creatie). Iets creëren is sterker dan problemen oplossen. Het vereist lef om te zeggen wat ik wil, zonder me te laten leiden door de mogelijkheden en beperkingen van dit moment. Het vereist ook lef om vervolgens eerlijk te kijken naar wat ik moet gaan doen om te bereiken wat ik wil.

"Ik heb geleerd om te durven zijn wie ik ben."

Derde Sprong

Ik maak een actieplan

Ik weet nu welk concreet resultaat ik wil bereiken, wat ik al weet en kan (en wat niet) om dat te doen, en wie ik al ken (en wie niet) om me daarbij te helpen. Het is tijd voor actie: ik bedenk wat ik ga doen en wat ik nodig heb om mijn resultaat te bereiken. Ik maak samen met mijn helpers een actieplan.

"Nu heb ik meer vertrouwen in mezelf gekregen. Dat komt ook door de begeleiders. Jullie hebben gezegd: 'je kunt het'. Jullie hebben dingen aan ons overgelaten, niet overgenomen juist om ons te laten proberen. Dat heeft veel geholpen. Als jullie alles hadden overgenomen dan was het meer jullie project dan ons project."

Vierde Sprong

Ik zoek en vind supporters voor mijn plan en maak een match

Ik heb nu een actieplan dat ik kan uitvoeren. Nu ga ik een plek zoeken waar ik mijn plan kan en wil uitvoeren. Ik kan mijn MDt gaan doen bij een organisatie, een bedrijf, maar ook daarbuiten. Wanneer ik een plek heb gevonden, maak ik afspraken over de uitvoering van mijn MDt en over de begeleiding die ik daarbij krijg.

"Veel studenten Social Work hebben zelf ook een en ander meegemaakt in hun leven en hebben door die ervaring voor deze opleiding gekozen. Dit helpt bij de match met jongeren in een kwetsbare positie. Sommige duo's hebben na afloop van MDt nog steeds contact."

Vijfde Sprong

Ik voer mijn plan uit, vraag hulp, en hou mijn resultaten en ervaringen bij

Mijn MDt is dynamisch en creatief. Ja, ik heb een plan. Ik merk dat niet alles werkt zoals ik had gepland. Daarom hou ik bij wat ik doe en wat het effect is, wat er gebeurt als ik iets verander, en hoe ik daarmee omga. Zo ontdek ik wat wel werkt en niet werkt, en pas ik mijn plan aan. Ik hoef het niet allemaal zelf te bedenken: mijn helpers en supporters zijn er om mij te helpen.

“Wat ik ook echt van jullie heb geleerd is een stukje verantwoordelijkheid nemen en zelf actie ondernemen en niet meteen vragen. Dus vooral dingen proberen, ga maar doen en kijk maar of het lukt.”

Zesde Sprong

Ik evalueer mijn activiteiten, resultaten en ervaringen: dit is mijn springplank voor een vervolg

Aan het einde van mijn MDt evalueer ik mijn activiteiten, resultaten en ervaringen met mijn helpers en supporters. Wat me daarbij helpt, is dat ik mijn acties, resultaten en ervaringen heb bijgehouden. Wat zou ik zo weer hetzelfde doen en wat zou ik anders doen? Ik vertel mijn helpers en supporters ook hoe hun begeleiding me heeft geholpen, of wat ik heb gemist. Wat mij betreft is mijn MDt nu klaar en ik weet wat ik zelf vind van mijn resultaat. Of ik nu teleurgesteld ben of geweldig enthousiast over wat ik heb bereikt, het is tijd om mijn Europass Certificaat aan te nemen, en mijn resultaat te vieren samen met mijn helpers en supporters. Het is ook tijd voor iets nieuws. Wat wil ik nu? Ik ga mijn ervaringen gebruiken

om iets te doen wat ik wil. Ik kan zelf bepalen of ik nog een MDt wil doen, iets dat erop lijkt, of iets heel anders.

"Ik heb ervan geleerd om nog beter samen te kunnen werken. Ik was vroeger altijd heel erg aan het twijfelen, ik twijfelde altijd overal over en nu is dat minder. Dat je niet twijfelt aan jezelf is goed voor de toekomst dat je zeker bent dat je het kan."

2 / IN ACTIE: ACTIES EN TOOLS VOOR BEGELEIDERS

Eerste Sprong

Ik maak contact met helpers: mensen die me kunnen helpen mijn wens te realiseren

In deze Sprong is het essentieel dat jongeren contact kunnen maken met begeleiders en eventueel andere jongeren die zelf al een MDt of een andere vorm van participatieve MDt hebben gedaan. De eerste taak voor een begeleider is het creëren en bieden van gelegenheid voor jongeren om contact te maken met mensen en een methode die ze kunnen helpen bij het realiseren van hun wens. Dat kan via verschillende vormen van 1-op-1 begeleiding, of via voorlichting in hun eigen sociale, digitale en/of educatieve leefomgeving. Om die gelegenheid te bieden ondernemen begeleiders drie soorten acties:

Onderzoek hoe empowered je zelf bent

Als je jongeren vraagt om actief te participeren in hun MDt, waarin ze hun eigen keuzen maken en beslissingen nemen, zal je het goede voorbeeld moeten geven. Je zult eerst moeten nagaan hoe empowered je zelf bent. In hoofdstuk 3 staat een reflectieoefening die je hiervoor kunt gebruiken (Hoe empowered ben ik zelf? Een reflectie voor begeleiders).

Kies hoe jij/jouw organisatie aan de slag gaat met MDt

Het verschilt per individuele jongere in welke werk- en begeleidingsvorm hij of zij zich het meest comfortabel voelt, het meeste kan leren of het beste tot zijn recht komt. Het empoweren van individuele jongeren staat tijdens MDt centraal. Het gaat erom dat ze voor zichzelf een kans zien om iets te gaan doen wat ze graag willen.

In verschillende contexten kan het voorkomen dat een MDt begeleider (in plaats van een jongere) de keuze maakt tussen de verschillende werk- en begeleidingsvormen om met

MDt aan de slag te gaan. Dat is in principe prima, maar het is dan wel belangrijk dat de begeleider in gesprek gaat met de jongere over de vraag of dit bij hem/haar past. De uiteindelijke keuze ligt bij de jongere zelf.

De verschillende mogelijkheden om met een MDt aan de slag te gaan zijn als volgt:

Individueel: een jongere gaat individueel – onder begeleiding van een MDt begeleider – aan de slag met MDt. Zij/hij is niet aangesloten bij een groep.

In een kleine groep: een groepje jongeren gaat – onder begeleiding van een MDt begeleider – gezamenlijk aan de slag met MDt. Hoewel het proces met een groep doorlopen wordt, is er hierbij wel aandacht voor individuele kwaliteiten en wensen. Individuele jongeren kiezen later namelijk zelf welke rol en taken zij binnen de groep op zich nemen.

Individueel maar wel met de support van een groep: een groep jongeren gaat – onder begeleiding van een MDt begeleider – aan de slag met een eigen individuele MDt, maar kan wel gebruik maken van de kennis, ervaring en ondersteuning van de groep. De jongeren kunnen van elkaar leren, samen brainstormen en elkaar motiveren in de weg naar en de uitvoering van hun eigen MDt, zonder gezamenlijk aan hetzelfde project mee te werken.

Neem initiatief in de werving van jongeren

- › Neem zelf initiatief om MDt zichtbaar te maken voor jongeren, zodat ze contact met je willen.
- › Kies gerust een doelgroep waarmee je wilt werken, maar bedenk en selecteer niet van tevoren voor individuele jongeren in die doelgroep of MDt eventueel geschikt zou zijn. Leg het aan de jongeren voor en laat de keuze bij hen zelf liggen.
- › Houd rekening met verschillende contexten, vindplaatsen en toegangskanalen voor jongeren die je wilt benaderen en uitnodigen om een MDt te doen. Als je aan de slag gaat binnen het jongerenwerk zal dit wellicht anders lopen dan wanneer je aan de slag gaat binnen het onderwijs, ambulante jeugdhulp of sportverenigingen.
- › Maak schriftelijk en/of digitaal materiaal om jongeren te informeren, te werven en uit te nodigen, maar maak vooral persoonlijk contact om jongeren te vragen en te betrek-

ken. De meeste jongeren zijn via via aan de slag gegaan, omdat ze iemand anders kenden die aan MDt meedeed of omdat een begeleider ze dat persoonlijk vroeg.

- › Maak helder wat de mogelijkheden zijn die een MDt kan bieden. Maak daarbij duidelijk hoe dat anders is dan vooraf door volwassenen bedachte jongerenactiviteiten: bij MDt komt hun eigen wens op de eerste plaats.
- › Verwachtingsmanagement: maak duidelijk dat de jongere tijdens een MDt zelf de regie heeft. Dit betekent dat de jongere – als hij / zij zich gaat aanmelden – veel vrijheid heeft, maar ook dat de jongere zijn of haar MDt voornamelijk zelf moet bedenken/creëren/uitvoeren, weliswaar met begeleiding.
- › Heb je zelf niet direct toegang tot je doelgroep, schakel dan de hulp in van netwerken, organisaties en jeugdprofessionals die dat wel hebben. Onderzoek met hen eerst hoe een MDt kan bijdragen aan de doelen die zij hebben in hun werk met de doelgroep.

Tools

- › Model Informatie- en Wervingsflyer
- › Model Programma en Draaiboek Interactieve Voorlichtingsworkshops
- › MDt Aan De Slag formulier ROC
- › Mijlpalen Maatschappelijke Ervaringstijd

Het verhaal van *Impacter* Pieter (26 jaar)

“Ik vind het vooral fijn dat Impacter mij uitdaagt op een andere manier te kijken en dingen uit laat proberen op mijn eigen tempo.”

Pieter wil graag nieuwe mensen leren kennen. Maar hoe doe je dat als je het lastig vindt om op mensen af te stappen? Samen met zijn begeleider ging Pieter langs bij Impacter. “Ik wilde graag meer mensen leren kennen en zo hopelijk meer vrienden maken. Ik vind dat heel lastig, want ik vind het spannend om op mensen af te stappen.” Met zijn begeleiders op de woongroep heeft Pieter verschillende dingen geprobeerd. “Dat werkte niet. Het leek mij juist fijn om mensen te leren kennen op een andere manier dan in een kring vertellen wie ik ben. Bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te gaan doen.”

Op ontdekkingstocht

Pieter houdt van duidelijkheid en concrete afspraken, dus tijdens de kennismaking spreken ze gelijk over zijn hobby's, hoe zijn week eruit ziet, wat hij leuk vindt, wat hij niet leuk vindt en hoe hij het wil aanpakken. “Op SamenZwolle kwamen we een oproep tegen van Bart. Hij was op zoek naar een vismaatje. Samen met Diede heb ik op zijn oproep gereageerd.” Tussen Pieter

en Bart klikte het, dus ze hebben meteen een volgende afspraak gemaakt. “Dit keer bij de spelletjesavond bij Stichting Focus. Maar toen bleek toch dat we geen vrienden zouden worden.” Op de vraag of het dan niet voor niks is geweest, schudt Pieter zijn hoofd: “Nee helemaal niet, het was echt leuk om op deze manier nieuwe mensen te leren kennen.” Samen met zijn begeleider, Diede, ontdekte Pieter dat ze bij het eetcafé van Stichting Focus vrijwilligers zochten. “Ik twijfelde geen moment! Naast mijn full-timebaan vind ik dit ‘extraatje’ heel fijn. Ik voel me er thuis en het geeft mij zelfvertrouwen.” Pieter is vervolgens zelf op zoek gegaan naar andere dingen om te doen in zijn vrije tijd. “Ik heb mij ingeschreven voor een recreatief basketbalteam om mijn energie kwijt te kunnen en andere mensen te leren kennen.” Langzaamaan leert hij steeds meer nieuwe mensen kennen, krijgt hij meer zelfvertrouwen en draagt hij zijn steentje bij. “Ik vind het vooral fijn dat Impacter mij uitdaagt op een andere manier te kijken en dingen uit laat proberen op mijn eigen tempo.”

Het verhaal van *Impacter* Kimberly (23 jaar)

“Door de gesprekken met mijn begeleider, kwam ik erachter dat ik het vooral leuk vind om mensen te helpen en informatie te geven, als gastvrouw bijvoorbeeld”

Kimberly vindt verschillende dingen leuk. Modelvliegtuigen, dieren, maar ook het werk van een beveiligers of stewardess. Samen met haar woonbegeleider besluit ze *Impacter* te vragen om wat tips. Ze ging in gesprek met begeleider Judith: “Door de gesprekken met Judith, kwam ik erachter dat ik het vooral leuk vind om mensen te helpen en informatie te geven, als gastvrouw bijvoorbeeld.” Het wijkfestival in Holtenbroek dat eraan zat te komen, leek een mooie gelegenheid om dat eens uit te proberen.

“Ik meldde mij aan als vrijwilliger om bezoekers te helpen en de weg te wijzen.” Dat beviel haar heel goed. Omdat Kimberly gek is op modelvliegtuigen, leek een match als gastvrouw bij het vliegtuigmuseum een mooie volgende stap. Helaas was daar geen ruimte, maar die ruimte hadden ze wél bij de Sassenpoort waar Kimberly als gastvrouw mensen mag ontvangen en meedraait in het team. “Een spannende, nieuwe uitdaging!”

Tweede Sprong

Ik onderzoek mijn verlangens, mijn huidige werkelijkheid en vraagstukken

Een MDt start voor een jongere met de vraag: 'wat wil ik?' of 'welk resultaat wil ik bereiken?' Los van verwachtingen van school, thuis en/of de omgeving gaat een jongere nadenken over wat hij/zij graag zou willen doen en leren. Pas wanneer dit helder is, volgt de volgende stap: kijken naar zijn of haar huidige situatie. Welke vaardigheden, kennis of contacten zijn er al die hem/haar een stap dichterbij het gewenste resultaat kunnen brengen? Daarna wordt er in kaart gebracht: welke vaardigheden, kennis of contacten mist de jongere nog om het gewenste resultaat te bereiken? Tijdens het beantwoorden van deze vragen, wordt het voor een jongere duidelijk(er) welke acties er ondernomen moeten worden om daar te komen. Het maken van een actieplan wordt nader toegelicht in de volgende stap.

De eigen regie van jongeren is een kernwaarde van MDt, wat betekent dat de verlangens en doelen van de jongere centraal staan en leidend zijn. De begeleiding is erop gericht dat de jongere zijn eigen verantwoordelijkheid en eigen meesterschap kan ontwikkelen. Als begeleider kan je de jongere in deze Sprong helpen door hem/haar te vragen en laten ontdekken wat hij/zij het liefst wil, welke middelen er al beschikbaar zijn en welke middelen nog missen. Bovendien help je de jongere bij het vinden van antwoorden op vragen die de jongere nog heeft. Dit betekent niet dat je als begeleider alle antwoorden hoeft te geven, maar dat je de jongere begeleidt bij het zelf uitzoeken van de bestaande vraagstukken.

Tools

- › MDt Aan De Slag formulier ROC
- › MDt Routeplanner voor Jongeren
- › MDt Routeplanner voor Begeleiders
- › Format lokaal of regionaal uitvoeringsplan MDt
- › Samenwerkingscontract proactieve jongere

Derde Sprong

Ik maak een actieplan

Het maken van een actieplan zorgt voor structuur en een overzichtelijk beeld van wat er nodig is om te bereiken wat een jongere graag wil. In het actieplan is het van belang om aandacht te hebben voor twee aspecten, namelijk wat de jongere binnen de MDt wil gaan doen om zijn/haar doel te bereiken, maar ook hoe hij/zij een passende MDt plek gaat vinden.

De vraag 'Wat ga ik doen in mijn MDt om te bereiken wat ik graag wil?' laat een jongere nadenken over wat hij graag specifiek wil doen. Het schetst dus een concreet beeld van de gewenste MDt plek. Vervolgens is het zaak om te bedenken hoe je een passende MDt plek gaat zoeken waar je aan die acties kan werken. De vraag 'Wat ga ik doen om een passende MDt plek te vinden?' kan hierbij helpen. Het actieplan biedt voor jongeren ook handvaten om per stap te bekijken:

- › Kan, wil en ga ik een actie zelf uitvoeren?
- › Vraag ik iemand om hulp bij het uitvoeren van deze actie?
- › Laat ik de actie in zijn geheel door iemand anders uitvoeren?

Het maken van een actieplan kan zelfstandig gebeuren, samen met andere jongeren of met behulp van een MDt-begeleider.

Als begeleider kun je verschillende dingen doen om een jongere te ondersteunen bij het maken van een actieplan.

Rijk energie en ideeën aan voor mogelijke acties

Veel jongeren hebben nog weinig ervaring met wat er allemaal komt kijken bij het zoeken en het vinden van een MDt plek (of bijvoorbeeld een stageplek en/of bijbaan). Welke stap-

pen moet je hierin zetten? En hoe kun je dat het beste aanpakken? Als begeleider kan je hier actief bij helpen door ideeën aan te reiken en door activerende en verhelderende vragen te stellen.

Blijf aandacht houden voor eigen regie

Binnen MDt is het gewenste resultaat en het actieplan van de jongere leidend. Als je met een jongere werkt aan een actieplan is het dus belangrijk dat je hem of haar zelf laat uitzoeken wat hij of zij graag wil doen en dat je daar als begeleider bij ondersteunt.

Maak de acties klein

Voor begeleiders zal het een zoektocht zijn hoe je een jongere het beste kan ondersteunen, iedereen heeft tenslotte behoefte aan iets anders. Wel kun je jongeren die daar behoefte aan lijken te hebben, actief aanmoedigen om te beginnen met kleine en overzichtelijke acties. Zo ondersteun je ze om zich te focussen op de eerstvolgende stap of actie, en ontdekken ze zelf gaandeweg wat ze aankunnen.

Test acties tijdens het maken van plannen, niet alleen erna

De Derde Sprong kan makkelijk ontsporen in 'veel denken (en praten) en weinig doen', vanuit een wens om gegarandeerd succes te hebben met wat de jongere heeft bedacht. De begeleider kan dit ondervangen door jongeren aan te moedigen om in deze Sprong met 'microacties' te experimenteren. Die microacties hebben als doel om iets te ontdekken, om te testen hoe een bedachte actie in de praktijk werkt (of niet). Daarmee leren jongeren ook stapsgewijs met hun eigen plan om te gaan tijdens de uitvoering van hun activiteiten.

Tools

- › MDt Routeplanner voor Jongeren
- › MDt Routeplanner voor Begeleiders

Het verhaal van *Impacter* Tjardo (19 jaar)

"Thuiszitten, dat doe ik niet meer!"

Tjardo stopte op zijn achttiende met het VWO. Na een jaar thuisgezeten te hebben zonder werk of opleiding, was Tjardo er klaar mee. "Ik voelde mij steeds slechter, maar alleen in beweging komen lukte niet." Tijd voor actie! Samen met Judith ging hij een kopje koffie drinken. "Om te verkennen wat waardevol zou zijn voor hem om te gaan doen.", legt Judith uit. "Ik leerde Tjardo kennen en merkte dat hij ideeën snel van tafel veegt, terwijl hij het nog niet eens geprobeerd heeft." Dat werd daarom meteen de volgende uitdaging: nieuwe dingen uitproberen. "Meteen een goede manier om erachter te komen wat ik wél leuk vind om te doen zodat ik straks ook een goede studiekeuze kan maken."

Social Impact Day

"Diede en Judith nodigden mij uit voor verschillende evenementen, zodat we samen nieuwe dingen konden uitproberen. Zo kon ik ervaren wat wel en niet bij mij paste", legt Tjardo uit. Dat hij mee werd gevraagd naar het netwerkevent Social Impact Day, was dan ook best spannend. En al helemaal omdat er een briefje op tafel

stond met de tekst: Mag Tjardo met jou meelopen? "Het was echt heel gaaf om te zien dat veel mensen mij wilden helpen. Ik heb zelfs het aanbod gekregen van een loopbaancoach om eens op gesprek te komen!"

Trots

En zo zijn ze verder gegaan. "Judith en Diede vragen mij nog vaak mee naar bijeenkomsten of om mee te denken", vertelt hij trots. "Inmiddels ben ik huiskamervrijwilliger bij Verpleeghuis het Zonnehuis. Daarnaast ga ik binnenkort wandelen met ouderen die wonen bij de Nieuwe Haven. Ook ben ik lid van de Jongerenraad Zwolle en ik ben in gesprek met RMC Leerplicht over het thema 'uitval onder jongeren' en de vraag hoe je vroegtijdig schoolverlaters kunt bereiken. Thuiszitten, dat doe ik niet meer!"

Vierde Sprong

Ik zoek en vind supporters voor mijn plan en maak een match

In deze Sprong onderneemt de jongere samen met de begeleider drie acties: zoeken, vinden en matchen. Allereerst gaat een jongere op zoek naar een passende MDt-plek bij hem of haar in de buurt. In principe is de jongere hier zelf verantwoordelijk voor, maar het staat hem/haar uiteraard vrij om daarbij hulp in te schakelen. Deze hulp kan geboden worden door een begeleider, vrienden, familie of een MDt-werkgroep. Dit zijn de 'supporters' die kunnen helpen bij het zoeken en vinden van een passende MDt-plek.

Wanneer er een potentiële MDt-plek is gevonden, kan er een match gemaakt worden. Een match is een verbintenis tussen de jongere en de MDt-plek. Een match wordt uiteindelijk gemaakt in een zogeheten matchmakersgesprek. Dat is een gesprek tussen de jongere, een begeleider vanuit een organisatie/bedrijf van de potentiële MDt-plek en een MDt begeleider. Dit gesprek is bedoeld om kennis te maken, te ontdekken of het klikt, en afspraken te maken over de begeleiding. Is er een match? Dan tekenen beiden partijen het MDt-contract en kan een jongere van start gaan.

Het zoeken, vinden en maken van een match is eenvoudiger gezegd dan gedaan. Omgekeerd is een match soms eenvoudiger gedaan dan gezegd. Er zijn minstens vier hoofdscenario's, en nog veel meer afgeleide scenario's, die niet alleen bepalen of er daadwerkelijk een match kan worden gemaakt, maar ook of een gemaakte match daadwerkelijk leidt tot de uitvoering van een MDt die de jongeren en hun begeleiders voor ogen hadden.

Vier hoofdscenario's

De vier hoofdscenario's beschrijven ieder verschillende maten van motivatie van de jongere voor de potentiële MDt-plek, in combinatie met verschillende maten van commitment van de organisatie of bedrijf voor het bieden en begeleiden van een MDt-plek:

Scenario 1: De jongere heeft een lage motivatie, en de organisatie een laag commitment.

De MDt-plek lijkt niet te voldoen aan de (meeste) verwachtingen van de jongere om zijn/haar gewenste resultaat te bereiken; de organisatie lijkt niet bereid of in staat om zich te committeren aan het gewenste resultaat van de jongere en/of participatieve uitvoering optimaal te faciliteren en te begeleiden. Dit scenario lijkt zeer risicovol.

Scenario 2: De jongere heeft een hoge motivatie, en de organisatie een laag commitment

De MDt-plek lijkt te voldoen aan de (meeste) verwachtingen van de jongere om zijn/haar gewenste resultaat te bereiken; de organisatie lijkt niet bereid of in staat om zich te committeren aan het gewenste resultaat van de jongere en/of participatieve uitvoering optimaal te faciliteren en te begeleiden. Dit scenario lijkt risicovol en kansrijk.

Scenario 3: De jongere heeft een hoge motivatie, en de organisatie een hoog commitment

De MDt-plek lijkt te voldoen aan de (meeste) verwachtingen van de jongere om zijn/haar gewenste resultaat te bereiken; de organisatie lijkt bereid en in staat om zich te committeren aan het gewenste resultaat van de jongeren en/of participatieve uitvoering te faciliteren en te begeleiden. Dit scenario lijkt zeer kansrijk.

Scenario 4: De jongere heeft een lage motivatie, en de organisatie een hoog commitment

De MDt-plek lijkt niet te voldoen aan de (meeste) verwachtingen van de jongere om zijn/haar gewenste resultaat te bereiken; de organisatie lijkt bereid en in staat om aan zich te committeren aan het gewenste resultaat van de jongeren en/of participatieve uitvoering optimaal te faciliteren en te begeleiden. Dit scenario lijkt risicovol en kansrijk.

Met kennis van deze scenario's kan een begeleider de jongere ondersteunen om zijn/haar kansen op een succesvolle match te vergroten, en mogelijke risico's in te schatten. Er zijn echter geen garanties vooraf. In hoeverre een match die kansrijk leek in de praktijk ook slaagt, of in hoeverre een match die juist risicovol leek in de praktijk mislukt is niet volledig te bedenken tijdens de voorbereidingen en het matchmakersgesprek. Elke match biedt kansen en risico's, en welke daarvan uitkomen is pas te bepalen tijdens en na de uitvoering – dat betekent: niet te veel nadenken over 'het beste scenario', maar met concrete acties testen of je scenario gaat werken. De begeleider is er met zijn/haar voorbeeld en woorden om jongeren aan te moedigen en hun idee actief te testen. Een matchmakersgesprek is feitelijk een hele concrete actie. Hierin kunnen namelijk eventuele aannames over de motivatie van de jongere en commitment van de aanbieder van een MDt-plek worden getest. Kennis van matchingsscenario's geeft geen garanties, maar biedt wel houvast om in actie te komen zodra het kan. Gebruik deze scenario's daarom vooral om de jongere en de organisatie te helpen om zich bewust te worden van kansen en risico's, het gesprek met elkaar te voeren en vervolgens zelf te bepalen of zij met elkaar een MDt willen aangaan.

Tools

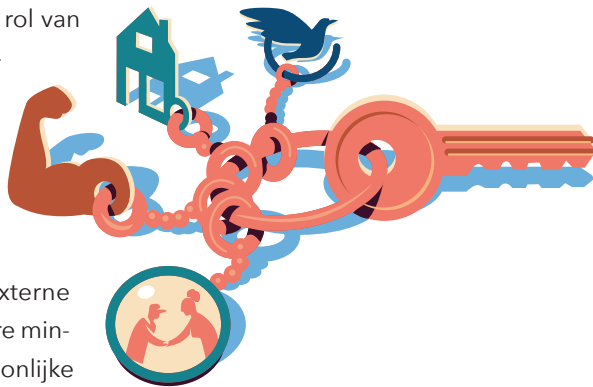
- › Samenwerkingscontract MDt deelnemer en lokale uitvoerder van MDt-plek
- › Toekomstvisie Maatschappelijke Diensttijd (Matchingsscenario's)

Vijfde Sprong

Ik voer mijn plan uit, vraag hulp, en hou mijn resultaten en ervaringen bij

In deze Sprong voert de jongere zijn/haar MDt uit. Er kunnen meerdere professionele en vrijwillige begeleiders en coaches betrokken zijn: een begeleider vanuit de organisatie waar de jongere zijn/haar MDt uitvoert en eventueel een externe coach die de jongere begeleidde tijdens de voorgaande Sprongen tot aan het matchmakergesprek. Beide rollen kunnen zowel door professionele jeugdbegeleiders als (jonge) vrijwilligers vervuld worden.

Hoewel er geen concrete blauwdruk bestaat voor de taakverdeling tussen een interne en externe begeleider, en beide rollen zelfs door dezelfde persoon kunnen worden uitgevoerd, is de focus van beide rollen anders. De rol van begeleider is die van instructeur en men-begeleider die de jongere frequent ziet en spreekt, en vooral faciliteert en ondersteunt om zijn/haar taken op de MDt-plek uit te voeren en de daarvoor benodigde taakgerichte kennis en vaardigheden te ontwikkelen. De rol van de externe consulent: een begeleider die de jongere minspreekt en zich vooral richt op de persoonlijke

Acties en woorden van de begeleider als consulent

Over de rollen van de (interne of externe) begeleider als instructeur, mentor en consulent, en de noodzaak om die rollen flexibel in te zetten, lees je meer in hoofdstuk 3. Hier geven we alvast een aantal kenmerkende acties en uitspraken voor de begeleider als consulent. Deze acties en uitspraken zijn ook beschreven in de tool "MDt Routeplanner voor Begeleiders", maar zijn zeker niet bedoeld als een best practice 'script'. Zie ze als een aanmoediging

om je eigen ideeën en woorden te vinden, in afstemming met de jongere waar je mee werkt. Vind je eigen ideeën en woorden in je samenwerking met een jongere, hoe gek of vreemd ze ook mogen lijken voor een ander, misschien zelfs voor de jongere zelf.

Actie

Laat jezelf zien als een model van experimenteren, groeien en leren; door zelf bewust te zijn van jouw eigen woorden en gedrag.

Definieer, onderhandel en deel met de jongere gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de samenwerking.

Ontdek wat de jongere werkelijk nodig heeft, verzamel informatie over de situatie van de jongere, gewenste resultaten en mogelijke acties.

Geef actief feedback, en moedig reflectie bij de jongere (op denken, handelen en effecten) aan.

Reik taal en kennis aan die nieuw zijn voor de jongere, en ondersteun zo het vermogen van jongeren om onderscheid te kunnen maken.

Reik energie en ideeën aan voor mogelijke acties.

Moedig gezamenlijke verantwoordelijkheid aan, en volg de actiebereidheid en het doorzettingsvermogen van de jongere.

Uitspraken

'De vorige keer hebben we het met elkaar gehad over dit onderwerp op die manier, dat werkte toen niet helemaal lekker. Laten we het nu op een andere manier proberen.'

'Wat verwacht je dat ik voor jou kan betekenen als begeleider?'

'Wat houdt je bezig?' (luister naar het antwoord) 'wat nog meer?' (blijf deze vraag herhalen tot het antwoord 'verder niets' is)

'Kies één moment in de week uit om lastige of juist leuke situaties op te schrijven. Later kunnen we het hebben over deze situaties.'

'Een MDt is niet hetzelfde als een stage. Een stage is iets wat bij je opleiding past en waar je studiepunten voor krijgt. Bij een MDt gaat het echt om iets waar jouw eigen interesses liggen en doe je het voor de ervaring.'

'Waar voel je je goed bij? Zoek kansen op om die momenten te herhalen.'

'Stapsgewijs werken we naar de resultaten toe. Ik hoor graag van jou welke stappen je daarin hebt gemaakt en hoe ik je daarbij kan ondersteunen.'

Door je eigen bereidheid om een model voor experimenteren, groeien en leren te zijn, ben je zelf de belangrijkste 'begeleidingstool'. Dit betekent ook dat je jouw eigen adviezen serieus mag nemen, bijvoorbeeld door acties zoals:

- › Houd zelf bij hoe het gaat tijdens het begeleiden van jouw MDt Jongere. Zo herinner jij jezelf aan wat het belangrijkste is voor jou. Waar word je blij van? Wat vind je lastig? Wat verrast jou?
- › Geef het bij andere begeleiders of de jongere zelf aan als je ergens mee zit of je je ergens niet prettig bij voelt tijdens het begeleiden van jouw MDt Jongere. Vertel het of schrijf het ook op als je iets leuks, goeds of positiefs meemaakt.
- › Maak het bespreekbaar als dingen toch anders verlopen dan je van tevoren had bedacht, want dat gaat gebeuren.

Deze Sprong draait niet alleen om het bereiken van resultaten door jongeren, maar ook om het bereiken van begeleidingsresultaten en om het leren van jullie gezamenlijke acties en ervaringen naar die resultaten. Er is een vorm van monitor nodig waarin de voortgang van de jongeren in een MDt-traject gevolgd wordt. Uit de monitor is te leren wat werkt en wat niet, en te ontdekken of er veranderingen nodig zijn in het plan van de jongere of de begeleiding.

Monitoren vanaf de start of evalueren achteraf?

Het verschil tussen monitoring vanaf de start en een evaluatie achteraf is dat met een monitor vanaf het begin bijgestuurd kan worden, en de voortgang in een project of bij een deelnemer gedurende de looptijd bijgehouden wordt. Als je bijvoorbeeld iemand pas na afloop vraagt naar de verwachtingen aan het begin van een traject, dan kunnen deze worden ingekleurd door de al opgedane ervaring. Een ander voordeel van monitoring is dat je met een startmeting teleurstelling kunt voorkomen. Dromen mag, zeker bij een participatieve MDt, maar als je als begeleider ziet dat iemands verwachtingen van MDt echt heel ver af liggen van wat er binnen MDt mogelijk is, zoals het veranderen van de jeugdzorg, dan is het goed om hierover met elkaar in gesprek te gaan.

Monitoring start dus al op het moment dat jij start met de begeleiding. Jongeren vullen een vragenlijst in voor de nul-meting. Deze vragen kunnen jou als begeleider op weg helpen om jezelf en jouw begeleiding bij te houden, en de jongere te ondersteunen om voor zichzelf hetzelfde te doen:

Vragen bij de start voor de begeleider

Wat zijn je verwachtingen van het begeleiden van een MDt Jongere?

Welke resultaten wil je behalen met het begeleiden van een MDt Jongere?

Wat denk je te gaan leren door het begeleiden van een MDt Jongere?

Wat voor ondersteuning vanuit het MDt-project verwacht je zelf tijdens het begeleiden van een MDt Jongere?

Vragen bij de start voor de jongere

Wat zijn je verwachtingen van een MDt?

Welke resultaten wil je behalen met een MDt?

Wat denk je te gaan leren door het doen van een MDt?

Wat voor begeleiding verwacht je tijdens het doen van een MDt?

Participatieve monitoring: 7 vragen voor ontwerp en uitvoering

De voornaamste reden voor het inzetten van een monitor is om zicht te houden op de voortgang en of de beoogde resultaten worden behaald. Een goede monitor levert jongeren, begeleiders en organisaties relevante inzichten op. Uitgangspunt daarbij is wat jongeren zelf willen bereiken en hoe de MDt daaraan bijdraagt. De METHode kent een participatieve vorm van monitoring: jongeren zijn zelf actief bij het opstellen en uitvoeren van de monitor. Zij halen zelf actief resultaten op en gebruiken deze bij de voortgang van het traject. Om voor jouw project een eigen participatieve monitor te ontwerpen en uit te voeren, kun je je laten leiden door 7 vragen.

1. Waarom willen jullie een monitor inzetten? Wat is het doel van de monitor?
2. Wat is voor jullie de meerwaarde van een participatieve monitor?
3. Welke rol zien jullie voor jongeren bij de ontwikkeling én de uitvoering van de monitor?
4. Welke rol zien jullie voor begeleiders bij de ontwikkeling én de uitvoering van de monitor?
5. Welke partijen kunnen jullie betrekken bij de ontwikkeling en de uitvoering van de monitor? Hoe gaan jullie dit aanpakken? Denk bijvoorbeeld aan onderwijsinstellingen
6. Hoe gaan jullie de data verzamelen? Hoe kan dit in bestaande werkprocessen geïntegreerd worden?
7. Wat willen jullie met de uitkomsten van de monitor gaan doen?

Door deze vragen zelf en samen met jongeren te beantwoorden wordt er geen vast stappenplan gevolgd, maar krijgt de monitor vorm op basis van jullie eigen context, wensen en mogelijkheden. Voor het beantwoorden van deze vragen kan inspiratie gehaald worden uit de publicatie "De participatieve MDt monitor" (zie ook: "In producten: enkele tools," hoofdstuk 5 in deze gids).

Tools

- › MDt Routeplanner voor Jongeren
- › MDt Routeplanner voor Begeleiders
- › De Kwaliteitsmonitor MDt
- › De Participatieve MDt Monitor: opzet, resultaten en aanbevelingen
- › Onze Impacters - Verhalenboek

Het verhaal van *Impacter Vivien* (24 jaar)

‘Wat ik vooral hoop, is dat mensen het serieus nemen en dat ik anderen met mijn documentaire kan inspireren.’

Een eigen documentaire maken, dat lijkt Vivien écht tof. En dan ook nog over zichzelf. “Een beetje ongemakkelijk voelt het nog wel”, zegt ze giechelend. Het begon met een paar filmpjes op TikTok. “Ik vind het leuk om gewoon raar te doen! Eén van mijn video’s is bekeken door meer dan 7000 mensen, ongeveer dan”, zegt ze trots, maar wel heel bescheiden. “Ik vind het spannend om iets te plaatsen. Mensen vinden er altijd wat van.” Met tips van Floor, haar begeleider, gaat Vivien de uitdaging aan. “We hadden afgesproken dat ik elke week iets online moest plaatsen. Ik vind het lastig om een tekst erbij te verzinnen, want straks vinden mensen die tekst raar. Met een tip van Floor lukt mij dat nu wel. Ik kijk naar wat ik gemaakt heb, bijvoorbeeld een foto, en schrijf een minuut lang alles op wat in mij op komt. Daar maak ik dan wat van.

Eigen documentaire

Met een grote lach vertelt Vivien over haar plan om een eigen documentaire te maken. “Ik heb ADHD en met mijn documentaire wil ik mensen laten zien wat ADHD is en wat het met mij doet

als ik stop met medicatie. Ik hoop dat er meer aandacht komt voor het onderwerp. Door de medicatie raak ik mijn karakter kwijt, ik snap bepaalde grapjes bijvoorbeeld niet.” Vivien legt niet alleen haar eigen proces vast, ze wil ook experts zoals artsen interviewen. “Ik wil waarheden naar boven brengen. Want mensen denken vaak dat ze wel weten hoe het zit, maar wat weten we er nou eigenlijk van?” Wat Vivien echt hoopt? Dat er meer aandacht komt voor het onderwerp. “Dat een bepaald programma denkt: hé, wat mooi gemaakt! En dat ze dan willen samenwerken met mij. Wat ik vooral hoop, is dat mensen het serieus nemen en dat ik anderen met mijn documentaire kan inspireren.”

Oefenen

Om te oefenen wil Vivien een Youtube-kanaal beginnen. Ze heeft andere helpers gevraagd dat met haar te gaan doen. “Zo kunnen we samen leren en de drempel van het openbaar filmen wegnemen. We kunnen oefenen met het gebruik van de camera en leren hoe je video’s edit en elkaar daar vervolgens feedback op geven!”

Zesde Sprong

Ik evalueer mijn activiteiten, resultaten en ervaringen: dit is mijn springplank voor een vervolg.

Zoals bij de vorige Sprong draait ook deze Sprong niet alleen om de begeleiding van een jongere bij zijn/haar evaluatie, maar ook om het evalueren van je eigen acties, resultaten en ervaringen als begeleider. Deze vragen kunnen je op weg helpen om jezelf te evalueren, en om de jongere te ondersteunen hetzelfde voor zichzelf te doen:

Vragen bij de afronding voor de begeleider

Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?

Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen ook behaald? Zo ja/nee, waar komt dat door?

Hoe vond je het? Wat vond je leuk? Wat minder en waarom?

Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?

Wat ging er goed? Wat was een knelpunt? Wat had anders ontmoeten/gekund en waarom?

Wat vond je van de matching en ondersteuning vanuit je samenwerkingspartners en collega begeleiders? Heb je iets gemist aan ondersteuning, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?

Vragen bij de afronding voor de jongere

Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?

Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen ook behaald? Zo ja/nee, waar komt dat door?

Hoe vond je het? Wat vond je leuk? Wat minder en waarom?

Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?

Wat ging er goed? Wat was een knelpunt? Wat had anders ontmoeten/gekund en waarom?

Wat vond je van de begeleiding? Heb je iets gemist in jouw begeleiding, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?

Het verhaal van *Impacter* Mart

'Ik heb geleerd dat ik zelf verantwoordelijk ben voor mijn eigen geluk'

'Niet bij de pakken neerzitten', dat is Mart op het lijf geschreven. Nadat hij geen plezier meer had in zijn opleiding heeft hij zélf voor een match gezorgd. Het liep niet lekker tijdens zijn pabo-opleiding en hij wilde met iemand buiten zijn opleiding sparren. Iemand die hem en zijn opleiding niet kende. Begeleider Luuk bleek de ideale persoon om hem op weg te helpen: hij heeft namelijk zelf ook geworsteld met zijn opleiding(en). "Luuk was een fijne gesprekspartner, omdat hij goed wist welke vragen ik had." Na meerdere gesprekken met Luuk kreeg Mart door dat hij zélf aan zet was en zelf keuzes kon maken in zijn proces. "Ik wilde het plezier in lesgeven weer terugvinden. Toen kwam ik op het idee om een kennis van mij om hulp te vragen die zelf ook voor de klas staat." Met school

overlegde Mart of hij daar de tijd voor kon krijgen. "Mijn studiebegeleider zei toen dat ik daar wel studiepunten voor kon krijgen", vertelt Mart. Maar dat wilde hij niet: "Deze stage is een verdieping voor mezelf, daar wil ik geen punten aan hangen."

En nu?

"Deze ervaring heeft mij nieuwe energie en inspiratie gegeven om mijn opleiding weer op te pakken. En dat doe ik nu met veel plezier!" zegt hij trots. "Ik heb geleerd dat ik zelf verantwoordelijk ben voor mijn geluk. En door niet bij de pakken neer te gaan zitten maar mijn studie nog een kans te geven, heb ik het plezier weer teruggevonden. Op naar mijn afstudeerjaar!"

Wanneer een MDt voor een jongere is gestart, dan komt het ook tot een einde. Dit geldt ook voor de begeleiding. Deze Sprong vraagt nadrukkelijk om de bewuste afronding door de jongere zelf, naar het moment dat de jongere als eigenaar van zijn of haar MDt kan zeggen: “Het is klaar!” Niemand anders kan dat voor de jongere doen, ook al kunnen begeleiders jongeren helpen om dat moment te herkennen en te erkennen. Samen met jou evalueert de jongere wat hij/zij heeft gedaan en geleerd, en welke resultaten zijn bereikt. Dat is ook het moment waarop de jongere leert leven met het resultaat, met wat hij of zij heeft bereikt. Dat kan variëren van teleurstelling tot geweldig enthousiasme, en beide kunnen de energie geven om een nieuw project te starten.

Dit is een belangrijk overgangsmoment naar iets nieuws, en kan door praktische omstandigheden (er is geen of nauwelijks tijd) of negatieve oordelen over het succes van een MDt overgeslagen worden. Toch is het belangrijk bewust stil te staan bij het feit dat er een resultaat is bereikt, zodat een afronding – “Het is klaar!” in tegenstelling tot “Ik ben er klaar mee!” – ervaren kan worden. Een afronding zelf is een belangrijk succes, en schept ruimte voor iets nieuws omdat er geen losse einden achterblijven. Dit geldt voor jongeren, en voor hun begeleiders. Een manier om dat op een leuke en plezierige manier te doen is een gezamenlijke en feestelijke afrondingsceremonie waarin jongeren herkenning en erkenning krijgen voor wat ze hebben bereikt, bijvoorbeeld door hen een Europass Certificaat te overhandigen dat speciaal is ontwikkeld voor jouw MDt-project.

Samenvattend rond je deze Sprong af met de volgende acties:

- › Organiseer met elke jongere die je hebt begeleid een afrondend evaluatiegesprek. Doe dit eventueel in een gezamenlijke sessie met meerdere jongeren die jij en je collega's en partners hebben begeleid.
- › Maak afspraken met de jongeren over een gezamenlijke en feestelijk afrondingsceremonie, organiseer deze en voer die uit. Doe dit het liefst samen met de betrokken jongeren en begeleiders. Maak er echt een feestje en een viering van, voor jongeren en begeleiders.

- › Als de jongeren het wensen, en als je een vervolg kunt bieden, laat je dan door jongeren uitnodigen voor een gesprek zoals in de Eerste Sprong.
- › Gebruik wat je zelf hebt geleerd tijdens de begeleiding van jongeren in hun MDt ook in nieuwe projecten (MDt of niet) om jongeren empowerend te begeleiden bij het realiseren van hun gewenste resultaten.

Tools

- › MDt Routeplanner voor Jongeren
- › MDt Routeplanner voor Begeleiders
- › Europass Maatschappelijke Ervaringstijd
- › De Participatieve MDt Monitor: opzet, resultaten en aanbevelingen
- › Onze Impacters - Verhalenboek

3 / IN PROCES: DE VIJF PARTICIPATIEVE DISCIPLINES VOOR EMPOWERMENT

In de voorgaande hoofdstukken schrijven we dat empowerment tegelijkertijd doel, actie en proces is van de METHode. Tot hier hebben we nog indirect gesuggereerd wat empowerment kan betekenen voor het perspectief van jongeren en acties van begeleiders in MDt, maar nog niet uitgelegd wat we er precies mee bedoelen. We hebben dat bewust gedaan omdat de lezer van deze gids dezelfde ruimte verdient die jongeren in MDt wordt gegund: om je eigen ideeën, ervaringen, beelden, aannames en ontdekkingen over empowerment de vrije loop te laten. Dan is het zinvol en oneindig veel interessanter om te zien waar eventuele overeenkomsten en verschillen zitten, zonder dat jij jouw opvattingen hoeft op te geven of jouw eigen ervaringen in ons model hoeft te passen.

In dit hoofdstuk gaan we eerst concreter in op ons begrip van empowerment in MDt, omdat het anders onduidelijk is of we het over dezelfde doelen, acties, en processen hebben. Door ‘empowerment’ niet te definiëren kunnen we blijven aannemen dat empowerment niets meer en niets minder is dan een methode of stappenplan om jongeren te betrekken bij activiteiten en projecten. Hoewel de METHode als stappenplan gebruikt kan worden, is empowerment veel meer dan dat. Wat is empowerment dan? Hoe herken je empowerment? Hoe evalueer je het?

Is empowerment mogelijk?

Empowerment is in MDt primair een *multi-dimensionaal en sociaal proces* waarmee jongeren hun macht herkennen, erkennen en gebruiken om een resultaat te bereiken dat zij wensen. Dat gaat verder dan ‘invloed’, omdat ‘macht’ verwijst naar een natuurlijke capaciteit om iets voor elkaar te krijgen, vrij van goedkeuring van anderen en zonder de noodzaak om hun eigen wensen in te ruilen voor acceptatie. Deze ‘macht’ is een ‘macht om te handelen’, niet een ‘macht over iets of iemand’.

Dit vraagt van begeleiders en van jongeren in een MDt maar ook van beleidsmakers en jeugdprofessionals dat ze hun aannamen over wat maatschappelijke inzet van jongeren is en kan zijn, ter discussie blijven stellen. Dat geldt specifiek voor hun aannamen over macht, kwetsbaarheid, helpen, creativiteit, resultaten bereiken en 'succes'. Onze aannamen hierover bepalen namelijk in hoeverre we empowerment, en zelf-empowerment, van jongeren voor mogelijk houden. Als we blijven aannemen dat het vermogen van jongeren om hun gewenste resultaten te bereiken niet kan veranderen en groeien, dat dat vermogen een onveranderlijk element is en blijft – in de huidige (maatschappelijke) positie van jongeren – dan is empowerment onmogelijk. Maar wanneer jongeren kunnen ervaren dat hun vermogen om een gewenst resultaat te bereiken wel degelijk verandert door samen te werken met anderen en door hun eigen acties, dan is (zelf-)empowerment wel mogelijk.

Is empowerment van jongeren vanzelfsprekend?

Jongeren zijn van nature kwetsbaar omdat ze opgroeien en in ontwikkeling zijn, zonder dat dat hun functioneren of het realiseren van persoonlijke doelen en relaties permanent in de weg staat. Maar er zijn ook jongeren die door gebeurtenissen buiten hun invloed, keuzes binnen hun invloed, of een combinatie van beide, zich te lang en op teveel terreinen van hun leven kwetsbaar voelen en in hun natuurlijke ontwikkeling geremd worden. Voor hen komt hun proces van empowerment niet meer op een natuurlijke manier tot stand, maar is support nodig om zichzelf te leren empoweren. De METHode is een manier om dat proces op gang te brengen, maar participatieve vormen van MDt zijn verre vanzelfsprekend voor jongeren, en voor begeleiders. De METHode geeft jongeren de vrijheid om hun MDt zélf in te vullen. Voor sommige jongeren is dit een uitdaging die ze graag aangaan, maar anderen kan die vrijheid juist afschrikken en hebben behoefte aan specifieke kaders. Om jongeren enthousiast te krijgen voor een MDt én enthousiast te houden, is het belangrijk dat begeleiders oog hebben voor behoeften aan specifieke kaders en een mix aan drie motivaties van jongeren om mee te doen:

1. Het is juist: je wilt iets voor een ander betekenen.
2. Het loont: je hebt er zelf iets aan, het levert je iets op.
3. Het is leuk: plezier en gezellig samen iets met anderen doen.

Een mix van motivatie en behoeften aan specifieke kaders zijn niet in beton gegoten. Sterker nog, meestal zie je bij jongeren een combinatie, een mix dus. Bovendien kan de motivatie en behoefte aan specifieke kaders gedurende MDt en zelfs per Sprong of activiteit veranderen. Deze mix aan motivaties en behoeften aan kaders is ook terug te zien in de mogelijke leereffecten en persoonlijke ontwikkeling tijdens een MDt.

Leereffect: samenwerken en plannen kun je leren

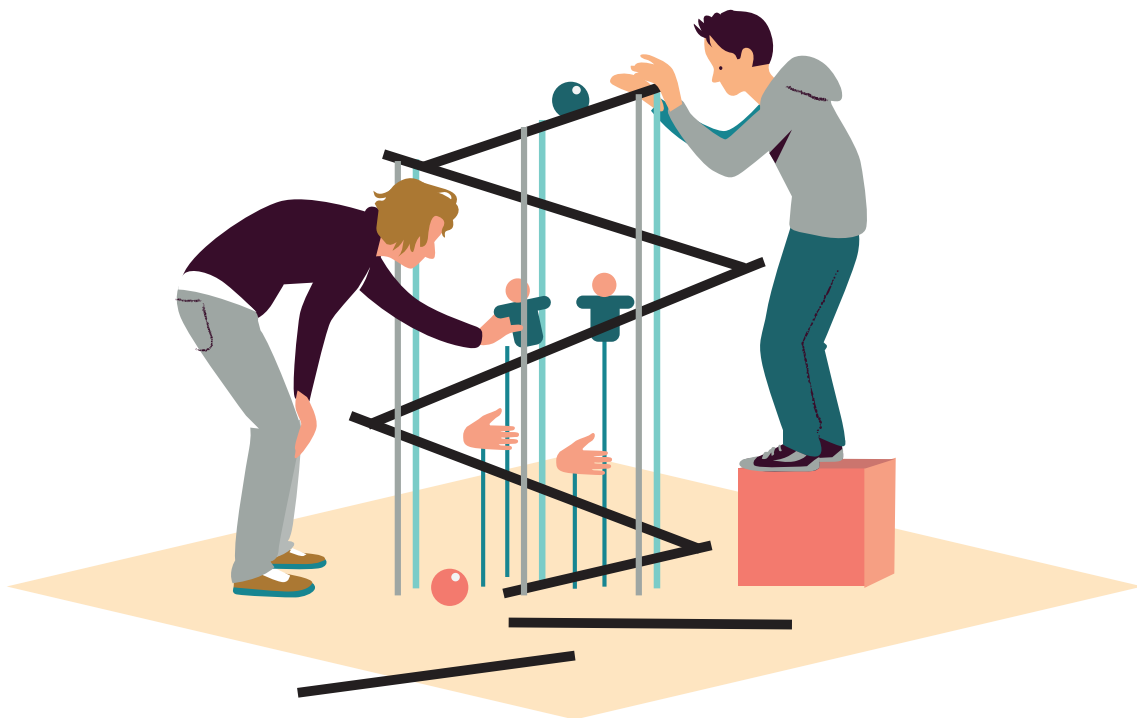
Deelnemen aan een MDt biedt jongeren de mogelijkheid om verschillende vaardigheden aan te leren die ze later ook (kunnen) gebruiken voor opleiding en/of werk: samenwerken en vertrouwen op het werk van anderen, hun mening geven én omgaan met andere meningen, voor een groep staan, voorbereiden en begeleiden van workshops en bijeenkomsten, projecten opzetten, een planning maken, verantwoordelijkheid nemen en zelf actie ondernemen (in plaats van te wachten dat iemand anders het oplost), werven en begeleiden van andere jongeren, contact leggen met organisaties en personen bij de uitvoering van een MDt.

Persoonlijke ontwikkeling: zelfvertrouwen

Jongeren die een participatieve MDt doen, merken dat ook hun zelfvertrouwen groeit: hun zelfbeeld is positiever, ze vinden zichzelf socialer, twijfelen minder aan zichzelf en durven zichzelf te zijn. Deze 'zachte' effecten van een participatieve MDt kunnen helpen bij het enthousiasmeren van ondersteuners van jongeren met een kwetsbaarheid (denk aan docenten, hulpverleners, ouders). Met name docenten kunnen belangrijke ambassadeurs zijn voor een participatieve MDt, zolang zij tijdig betrokken worden om binnen hun eigen curriculum en planning een plek te vinden voor een dergelijke aanpak.

De dimensies van het empowerment proces

De METHode is gebaseerd op ervaringen van jongeren en begeleiders die laten zien dat empowerment van jongeren, ook kwetsbare jongeren, mogelijk is. Hiermee bedoelen we allerm minst dat je met jongeren die een of ander probleem hebben aan de slag gaat om hun kwetsbaarheden aan te pakken, te verminderen of zoveel mogelijk ongedaan te maken. Empowerment is niet in de eerste plaats bedoeld om een oplossing te bereiken die voldoet aan een collectief ideaal dat stelt wat jongeren moeten voelen, denken en doen. Empowerment is juist een leerproces waarin jongeren een persoonlijke mindset ontwikkelen over hun eigen rol en eigenaarschap bij de invulling en uitvoering van hun MDt, die leidt tot verandering en ontwikkeling. Die verandering en ontwikkeling ontvouwt zich in een viertal dimensies: zelfbeschikking, betekenis, competenties en macht.

Zelfbeschikking: Vrijheid van oordelen en handelen.

Zelfbeschikking van jongeren in hun MDt is de mate waarin zij vrij zijn om te bepalen hoe zij hun MDt willen doen. Je geeft jongeren toestemming om zelf beslissingen te nemen, zonder ze daarbij op de vingers te kijken, en zonder ze te vertellen wat ze moeten doen, en hoe ze dat moeten doen. Je gaat er dus vanaf de start vanuit dat jongeren autonomie hebben en zelf de regie hebben over hun MDt, in die mate waarin ze dat zelf willen. Bij deze autonomie hoort ook dat jongeren verantwoordelijkheid nemen en zich verantwoorden voor de vrijheid die ze hebben binnen hun eigen MDt. Zelfbeschikking is echter niet statisch, maar voortdurend in beweging. Hoe groot het gevoel van zelfbeschikking is van jongeren in hun MDt hangt af van de mate waarin ze het gevoel hebben dat de activiteit en acties die zij hebben gekozen hun eigen vrije keuze was, en niet opgelegd door anderen. Zelfbeschikking is niet afhankelijk van de goedkeuring van anderen, maar afhankelijk van de goedkeuring die jongeren zichzelf geven voor hun activiteit en acties. Kortom, wanneer jongeren kunnen zeggen: "Deze MDt is van mij!"

Betekenis: Persoonlijke binding met MDt en MDt-plek

Wat voor zelfbeschikking van jongeren in hun MDt geldt, geldt ook voor de betekenis die zijn of haar MDt heeft voor een jongere. Die betekenis bepalen ze zelf, en is niet afhankelijk van de betekenis die anderen zien. Zij geven zelf betekenis aan hun MDt naar de mate waarin ze geven om hun MDt en waarin hun MDt belangrijk voor ze is. Wanneer hun MDt en de dingen die zij voor hun MDt doen passen bij hun persoonlijke waarden, dan ervaren jongeren hun MDt als betekenisvol. Dan geloven ze in wat ze doen, en ervaren ze hun MDt als waarde(n)vol. Dit betekent ook dat een jongere zijn/haar eigen definitie van succes bepaalt. Een MDt zonder persoonlijke betekenis voor de jongere leidt vaak tot onrust, verlies aan motivatie en verminderde betrokkenheid, ook in de samenwerking met begeleiders die hen willen helpen. Activiteiten met betekenis vanuit de jongeren zelf - en daar valt ook de samenwerking met een begeleider onder - geven juist een gevoel van doelgerichtheid, energie en motivatie. Het gevoel van persoonlijke betekenis is de drijvende kracht van empowerment, en van intrinsieke motivatie.

Competentie: Vertrouwen in eigen vermogens

Jongeren die empowered zijn hebben vertrouwen in de vermogens die ze hebben, en vertrouwen dat ze hun MDt kunnen uitvoeren. Ze voelen zich zeker wanneer ze de mogelijkheden en (technische) competenties hebben die ze nodig hebben om hun acties uit te voeren. Dit vertrouwen is echter alleen voldoende aanwezig als externe invloeden afwezig zijn in een mate die hun prestaties of de waardering van hun prestaties kunnen ondermijnen. De begeleiding van jongeren moet daarom niet alleen gericht zijn op het uitdagen en ondersteunen van jongeren in het volbrengen van hun acties, maar ook gericht zijn op het ontwikkelen van voldoende gevoel van competentie bij jongeren om hun acties en activiteit uit te voeren. Een MDt begeleider kan de jongere uitdagen om tot zijn/haar uiterste te gaan, maar dan op zo'n manier dat die inspanning bijdraagt aan de competentie van de jongere zonder dat de jongere onderuitgaat. Sensitiviteit voor deze balans tussen inspanning en vertrouwen in het eigen vermogen is een belangrijke competentie van de begeleider zelf die alleen in de praktijk geleerd kan worden. Als een jongere er niet op kan vertrouwen dat hij/zij competent genoeg is om een actie uit te voeren, slaat de verlamming toe en trekt de jongere zich terug.

Macht: Zelf een stempel kunnen drukken

Macht gaat niet zozeer over de wens van jongeren om macht of invloed te krijgen over iets, iemand of een situatie. Vaak is een dergelijke wens van jongeren al een signaal dat ze het gevoel hebben dat ze geen macht hebben, wat samengaat met het gevoel dat ze niet empowered zijn. Macht is de mate waarin jongeren feitelijk al vanaf de start een stempel kunnen drukken op hun MDt en de omgeving waarin ze hun MDt doen, zonder dat ze eerst moeten bewijzen dat ze het verdienen om hun stempel te drukken. Macht betekent dus het vermogen om beslissingen te nemen, relaties met anderen aan te gaan, en acties te ondernemen die hun eigen MDt aangaan, en vooral het vermogen om met hun MDt het resultaat te bereiken dat ze wensen. Dit vermogen gaat verder dan hopen dat het iets oplevert; het gaat over het vertrouwen van jongeren dat hun MDt en hun acties invloed hebben. De makkelijkste, maar vaak ook spannendste, manier om dit soort macht te hebben is wan-

neer jongeren in hun MDt zoveel mogelijk beslissingen nemen. De zorg dat jongeren verkeerde beslissingen zullen nemen is terecht, maar het doet niets voor de empowerment van jongeren om dan te concluderen dat jongeren zo min mogelijk beslissingen moeten nemen, of dat beslissingen van jongeren over hun MDt zodanig voorbereid moeten worden dat het feitelijk niet meer hun beslissing is. Een ervaringsgegeven in empowerment processen is dat mensen leren goede beslissingen te nemen door zoveel mogelijk (ook verkeerde) beslissingen te nemen. Dat is wat leidt tot het vertrouwen en vermogen van jongeren om zelf een stempel te kunnen drukken.

Een reflectie voor begeleiders

Kijk eens terug op je eigen ervaringen met kwetsbare jongeren en/of empowerment, met behulp van deze vragen:

- › Wat betekent empowerment voor jou? Wijkt dat af van de betekenis die in deze gids wordt gebruikt?
- › Wat voor ervaringen heb jij zelf met empowerment van (kwetsbare) jongeren? Als je vindt dat je er slechte ervaringen mee hebt gehad, hoe kwam dat volgens jou?
- › Wat wil je in deze Gids ontdekken of leren over het empoweren van kwetsbare jongeren in hun maatschappelijke inzet?

De beschrijvingen van de vier dimensies van empowerment zijn niet uitputtend en zeker niet het laatste woord over zelfbeschikking, betekenis, competentie en macht van kwetsbare jongeren in hun MDt. Ze zijn een handreiking om vanuit je eigen ervaringen met het werken met kwetsbare jongeren en/of de METHode je eigen inzichten te ontdekken. Indien jongeren in hun voelen, denken en handelen zelf een gebrek ervaren in één van deze vier dimensies, maakt dat ze vanzelf kwetsbaar in hun vermogen om activiteiten en acties te ondernemen die ze zelf willen en van waarde vinden. Vaak is het zo dat kwetsbaarheid in één van deze dimensies samengaat met kwetsbaarheid in de drie andere dimensies. Empowerment komt zelfs niet tot stand wanneer drie van de vier dimensies voldoende aanwezig zijn.

Hun eigen empowerment is een keuze van jongeren en van begeleiders omdat ze empowered willen zijn. Die eigen keuze (lees de beschrijving van 'zelfbeschikking' nog eens terug) is de kern van participatieve begeleiding en het ondersteunen van empowerde jongeren in hun MDt. Je kunt dat echter niet aan jezelf opleggen of aan jongeren die je begeleidt, net zo min als je aan iemand (of jezelf) kunt opleggen om spontaan te zijn (probeer het maar).

Een belangrijk inzicht van begeleiders van MDt was dat het ontwikkelen van deze vier dimensies een innerlijk proces is dat begeleiders nauwelijks direct kunnen beïnvloeden, maar wel indirect door het beoefenen van vijf participatieve disciplines.

Empowerment is geen *quick fix*. Er zijn geen trucs en tips, geen sluiproutes voor versnelde empowerment van jongeren. De sleutel tot empowerment van jongeren ligt feitelijk in de empowerment van de begeleider van die jongeren. Dat vraagt om inzet, consistentie en investering. Voordat je verder leest over de vijf participatieve disciplines en hoe je die in praktijk kunt brengen, neem even de tijd om een paar vragen over je eigen wens en bereidheid voor empowerment te beantwoorden. Vergelijk vervolgens jouw antwoorden met de spelregels die staan beschreven onder "Empowerment van kwetsbare jongeren: grenzen die helpen" en volgen op de vragen.

Inzet

- › Hoeveel bereidheid is er in jouw omgeving (organisatie, partners, jongeren) voor empowerment?
- › Wat zijn jouw verwachtingen?
- › Hoeveel tijd zou je er zelf in willen steken? Hoeveel tijd denk je dat jouw omgeving er in wil steken?
- › Zou jij/jouw organisatie bereid zijn tot een investering in empowerment voor de lange termijn?

Consistentie

- › Ben je consistent in wat je zegt tegen collega's en jongeren als het gaat om empowerment en participatie van jongeren?
- › Schrijf eens een voorbeeld op van een situatie waarin jouw gedrag niet ondersteunend was voor empowerment? (van jezelf, van collega's, van jongeren)
- › Hoe had je dat, terugkijkend, anders kunnen doen? Probeer meer dan 1 alternatief te bedenken.

Investing

- › Welke investering heb je zelf of jouw organisatie gedaan voor empowerment?
- › Vind je die investering gul of toch (een beetje) gierig? Weet je het zeker?
- › Wat voor gevolgen kan deze investering hebben voor empowerment, denk je?

Bij het begeleiden van kwetsbare jongeren naar en tijdens hun MDt is het van belang om risico's en bedreigingen te beoordelen en adresseren. Werken met de METHode betekent dat je bewust kiest voor actieve participatie van jongeren in invulling en aanpak. Zij zijn daarom actief betrokken bij risicoanalyse en het bedenken en inzetten van risico-verminderende strategieën en maatregelen. Actieve participatie en empowerment van jongeren betekent niet dat je hen hun eigen boontjes laat doppen. Je hebt spelregels nodig, en grenzen, maar dan wel grenzen die helpen.

Ethische spelregels

- › Bij alle activiteiten houd je rekening met de specifieke belangen, competenties en behoeften van de jongeren die meedoen.
- › Als begeleider van kwetsbare jongeren beschik je door opleiding en/of ervaring over de capaciteiten om dit type werk uit te voeren.
- › Voordat je start met de begeleiding van jongeren, zorg je ervoor dat de benodigde randvoorwaarden (tijd, middelen) gerealiseerd zijn om tot betekenisvolle participatie te komen.
- › Participatie van jongeren is meer dan het uiten van meningen door jongeren, het is

een proces dat actie en verandering ondersteunt, zowel bij jou als begeleider als bij de jongeren die je begeleidt.

- › Jongeren nemen vrijwillig deel: je moet ze vooraf en gedurende het hele proces eerlijk en adequaat informeren.

Spelregels voor flow en continuïteit

Het werken met kwetsbare jongeren brengt mogelijk bepaalde risico's met zich mee voor de continuïteit van de begeleiding en uitvoering van een MDt, bijvoorbeeld:

- › verloop van vaste begeleider (ziekte, andere banen, verlof e.d.),
- › complexiteit vanwege het werken met meerdere samenwerkingspartners,
- › het lastig bereiken van deelnemers uit de kwetsbare doelgroepen,
- › risico op overvraging, risico op uitval bij de jongeren,
- › risico op weinig animo of zelfs weerstand bij ontvangende organisaties waar een MDt gedaan zou worden, en
- › risico's die te maken hebben met de vernieuwende aard van de METHode.

Om met dergelijke risico's te werken op een manier die de flow van de uitvoering niet nadelig beïnvloedt, werk je met de volgende spelregels:

- › Breng samen met jongeren en samenwerkingspartners risico's in kaart en bedenk maatregelen/strategieën om daarmee om te gaan. Zorg ervoor dat het in kaart brengen van risico's en de maatregelen/strategieën die je kiest ook onderdeel uitmaken van evaluaties en monitoring, zodat je samen met jongeren en andere samenwerkingspartners kunt leren van de risico's en interventies.
- › Zorg ervoor dat er voldoende andere begeleiders betrokken zijn zodat continuïteit niet in gevaar komt.
- › Volg de ontwikkelingen/het proces op de voet, samen met jongeren, andere begeleiders en samenwerkingspartners.

- › Bouw voldoende tijd en flexibiliteit in voor gezamenlijke visievorming en concrete uitwerking met heldere afspraken.
- › Bouw voldoende tijd en flexibiliteit in om onvoorziene gebeurtenissen en ontwikkelingen te kunnen opvangen.
- › Indien nodig, schakel externe (psychosociale) ondersteuning/begeleiding in.

De vijf participatieve disciplines

Begeleiders die werken met participatieve disciplines in de METHode zullen merken dat deze disciplines elkaar kunnen en zullen tegenspreken of tegenwerken. Die spanning is niet altijd makkelijk om mee om te gaan, noch voor begeleiders noch voor jongeren. We willen in deze gids, met praktijkcases, laten zien dat die spanning gezond kan zijn. Die spanning helpt zowel begeleiders als jongeren bij het organiseren en uitvoeren van MDt. Diezelfde spanning helpt bovendien om te voorkomen dat begeleiders en jongeren onbedoeld hun idealen voor creativiteit en innovatie klemzetten door teveel te focussen op (en afhankelijk te worden van) organisatiestructuren, processen, technieken en tools. Het gaat erom dat jongeren en hun begeleiders de kans krijgen om zichzelf te empoweren. De vijf participatieve disciplines bevatten spanningen en tegenstellingen die bij empowerment horen. Deze disciplines bieden tegelijk een veiligheidsklep tegen het benutten van de METHode als een vast recept dat in elke situatie toepasbaar is.

De volgende participatieve disciplines zijn stappen die begeleiders en jongeren gedurende de gehele METHode, en in elk van de Zeven Sprongen, samen doorlopen. Bij elke discipline vind je eerst een korte omschrijving van de discipline, inclusief een verwijzing naar de discipline waarmee deze op gespannen voet staat, en wat dit van jou als begeleider vraagt. Daarna volgt onder “Wat zou jij doen?” een oefening die je kunt gebruiken om te reflecteren op wat je doet en kunt doen om deze discipline in de praktijk te brengen, en eventuele tegenstellingen tussen verschillende disciplines op te lossen. Enkele disciplines sluiten af met een voorbeeld uit de praktijk van begeleiders van een MDt.

Eerste Discipline

Empower Jezelf: vertrek vanuit positieve elementen en volg nieuwe beweging door energie

Als je jongeren vraagt om actief te participeren in hun MDt, waarin ze hun eigen keuzen maken en beslissingen nemen, zal je het goede voorbeeld moeten geven. Je zult eerst moeten nagaan hoe empowered je zelf bent.

Wat zou jij doen?

Effectieve macht vraagt lef om initiatief te nemen. We voelen ons kwetsbaar door te kiezen en te doen wat we geloven dat goed is. Niet door te blijven doen wat we altijd hebben gedaan, en niet door de doelen en overtuigingen van anderen te volgen. Om onszelf te empoweren moeten we risico's nemen.

Schrijf drie acties voor jezelf op waarvoor je lef nodig hebt om te doen wat jij gelooft dat goed is. De Eerste Discipline omvat alle volgende disciplines en hun onderlinge tegenstellingen. Waar merk je die tegenstelling(en) het sterkst? Waar het minst? Hoe kun je gebruik maken van die tegenstelling(en)? Wie heb je daarbij nodig?

Tweede Discipline

Visie en Uitdaging: weet wat je zelf wilt, haal eruit wat erin zit

Jongeren zullen eigen initiatief tonen wanneer ze helder hebben wat ze zelf echt willen. Het gaat niet om jongeren een visie aan te reiken, maar ze hun eigen waarden en visie te laten ontdekken. Ze zullen dan makkelijker de organisatie of plek herkennen waarvan de visie en waarden overeenkomen met die van henzelf, en de uitdagingen aangaan die een MDt biedt.

Wat zou jij doen?

Visie en uitdaging komen bij elkaar wanneer je afscheid neemt van de bestaande situatie, en je richt op de toekomst: op het resultaat dat je wilt bereiken. Deze discipline vraagt

Eigen keuze lucht op

Als begeleider van een werkgroep voelde ik me kwetsbaar toen een jongere uit deze werkgroep ongevraagd drie vrienden meenam. Mijn eerste gedachten waren: waarom neem je je vrienden mee? Had je dat niet even kunnen aangeven? Hebben we wel genoeg eten? Ik zag overal belemmeringen. Aan de andere kant was ik ook blij dat de jongere er was, en wilde ik hem en de andere jongeren niet ontmoedigen om met MDt aan de slag te gaan. Dat is toch alleen maar fijn? Ik besloot mijn oorspronkelijke irritaties niet te laten merken en heette ze welkom.

Het programma van de daarop volgende bijeenkomst stond in het teken van het geven van informatie aan de werkgroep, waar de drie vrienden van de jongere niet in zitten. Hoewel deze bijeenkomst voor hen dus niet interessant was, sloten opnieuw alle vier de jongeren aan. Tijdens het eten waren ze dit keer luidruchtig en aanwezig, dus gaf ik een hint waarmee ik indirect aangaf dat ze na het eten weg moesten. De hint werd niet opgepakt en de jongeren bleven. De rest van de groep werd stiller en maakte niet echt meer contact met elkaar. Hoewel de MET-Moat – een actieve jongere die andere jongeren begeleidt bij hun MDt – duidelijk was

tegen het groepje en het aangaf wanneer ze last van hen had, kletsten de jongeren er toch iedere keer weer doorheen. Het belemmerde de bijeenkomst. Er werd door de werkgroep gezocht en ik zag enkelen zelfs rollen met hun ogen. Uiteindelijk greep ik in. Ik gaf aan waarom de bijeenkomst niet interessant was voor de drie jongeren die waren meegekomen en wat ze in de plaats konden doen zonder ons te storen. Ik gaf aan dat ze anders weg moesten gaan, waar ze naar luisterden. De werkgroepleden slaakten een zucht van verlichting, er werd onderling gekletst en de sfeer was weer positief. De werkgroep ging aan de slag in de deelgroepen en we sloten goed af. Ik merkte dat ik me krachtig voelde toen ik uiteindelijk toch handelde naar wat ik dacht dat goed was. Ook de jongeren uit de werkgroep hadden er baat bij dat ik met lef heb gehandeld, door de jongeren weg te sturen.

De casus laat zien dat het lastig kan zijn om als begeleider lef te tonen met acties die misschien tegen de wil van sommige jongeren ingaan. Het kan echter juist krachtig overkomen en voelen als je laat zien dat ook jij als begeleider een eigen idee hebt van wat goed is en daar ook naar handelt.

actiebereidheid van jezelf en de jongeren die je begeleidt, en dit vraagt om bereidheid om in de begeleiding andere wegen in te slaan.

Stel je voor dat je met een jongere of een groep jongeren in contact bent gekomen, en je moet uitleggen wat een participatieve MDt is en betekent. Schrijf eens op wat je zou zeggen, in je eigen woorden. Maak geen gebruik van wat er in deze gids staat. Wanneer je dit hebt opgeschreven, leg je het een tijdje weg. Wanneer je later terugleest wat je hebt opgeschreven, reflecteer dan op de volgende vragen:

- › Herken je 'empowerment' in jouw visie?
- › Word je enthousiast van jouw visie?
- › Zit er uitdaging in, voor jou?
- › Wat zou je willen veranderen aan wat je hebt opgeschreven?

De Tweede Discipline staat op gespannen voet met de Derde Discipline: Ondersteuning en Veiligheid. Waar merk je die tegenstelling het sterkst? Waar het minst? Hoe kun je gebruik maken van die tegenstelling? Wie heb je daarbij nodig?

Derde Discipline

Ondersteuning en Veiligheid: geef jongeren de ruimte door ondersteun daar waar nodig

Zorg voor voldoende veiligheid en ondersteuning. Jongeren moeten daadwerkelijk ervaren dat hun begeleiders en de organisaties die bij hun MDt betrokken zijn, hen daadwerkelijk ondersteunen. Dat betekent ook dat ze beloond moeten worden voor hun initiatief en hun bereidheid om risico's te nemen, in plaats van bestraft (=minder ruimte om zelf besluiten te nemen of steun in te trekken).

Wat zou jij doen?

Zowel jongeren als begeleiders hebben een aantal zaken nodig om risico's te durven nemen, en tijd en ruimte te hebben om aan hun gewenste resultaat te werken. In MDt zijn de belangrijkste:

- › Een netwerk van helpers en supporters
- › Middelen en mogelijkheden om hun basisbehoeften te vervullen
- › Training en begeleiding om hun vaardigheden te ontwikkelen
- › Prikkels en beloningen die initiatief stimuleren
- › Een atmosfeer waarin fouten niet gezien worden als een mislukking, maar worden benut om te leren

Onderzoek of en hoe deze zaken voldoende aanwezig zijn voor jou en voor de jongeren die je begeleidt.

- › *Netwerk: Wie zitten er in het netwerk? Wat doe je zelf om ervoor te zorgen dat jij en je jongeren toegang hebben tot een netwerk van helpers en supporters?*
- › *Basisbehoeften: Staat jouw situatie toe dat je tijd en energie kunt besteden aan een participatieve MDt? Hoe is dat voor de jongeren die je begeleidt? Wat kunnen jij en zij doen om daar tijd en energie voor te hebben?*
- › *Training en Begeleiding: Wat zijn jouw eigen wensen aan training en begeleiding? Wat zijn de wensen van de jongeren die je begeleidt? Hoe kan je daarin voorzien?*
- › *Prikkels en Beloningen: Welke formele en informele prikkels en beloningen zijn beschikbaar? Voor jou? Voor de jongeren? Welk gedrag en wat voor acties moedig je aan? Welke ontmoedig je?*
- › *Leercultuur: Wanneer heb je voor het laatst meegemaakt dat een fout – van jou of van jouw jongeren – ‘bestraft’ werd? Hoe had je daar een leermoment van kunnen maken?*

De Derde Discipline staat op gespannen voet met de Tweede Discipline: Visie en Uitdaging. Waar merk je die tegenstelling het sterkst? Waar het minst? Hoe kun je gebruik maken van die tegenstelling? Wie heb je daarbij nodig?

Schrijf het eens niet op

Een jongeren met een MDt-plek is op eigen initiatief in gesprek gegaan met haar begeleider om te praten over één van haar persoonlijke doelen en de belemmeringen die zij ervaart. Ze vertelde haar begeleider dat ze was begonnen met een thuisstudie tot creatief therapeut. Ze is creatief, schrijft veel en is visueel ingesteld. Daarbij heeft ze ook tijd nodig om na te denken over vragen. Haar begeleider heeft daarom bewust gekozen om de methode “teken je gesprek” in te zetten. Doordat de jongere het gesprek kon tekenen, was ze in staat haar gedachten uit haar hoofd te plaatsen, van een afstandje te bekijken én leerde ze zelfs een creatieve interventie voor haar opleiding. Het gebruik van deze methode zorgde voor een glimlach op haar gezicht, gaf haar inspiratie om verder te gaan met haar MDt-plek en hielp haar om te praten. In deze casus is te zien hoe de begeleider met de jongere meedenkt en haar ondersteunt op een manier die bij haar past. De manier van ondersteuning heeft de jongere weten te inspireren en heeft haar geholpen in het ontwikkelen van haar spraakvaardigheden.

Vierde Discipline

Openheid en Vertrouwen: sta open voor andere percepties en mogelijkheden

Empowerment is ook het vermogen om jongeren te laten voelen en ervaren dat ze gezien worden als mensen, die erbij horen, en meer zijn dan hun successen en falen. Een omgeving waarin jongeren hun MDt kunnen bedenken en uitvoeren, waarbij ze voor zichzelf mogen denken en kansen mogen grijpen, zonder een ijzeren garantie op succes, betekent minder controle en minder organisatie. Niet meer controle en meer organisatie. Empowerde jongeren hebben dan het gevoel dat ze in de groep of organisatie waar ze tijdens hun MDt deel van uitmaken, samen eventuele problemen kunnen oplossen en dat hun ideeën en keuzes serieus worden genomen.

Wat zou jij doen?

Om jongeren te kunnen empoweren, vraagt deze discipline om het loslaten van controle en macht over beslissingen, inzet van tijd en middelen, en over wat zij wanneer moeten doen. De dreiging die we bij dit soort loslaten voelen, ondermijnt empowerment. Empowerment vraagt echter niet om de controle en macht bij jongeren neer te leggen en ze het verder zelf uit te laten zoeken. Je kunt je eigen macht als begeleider wel met jongeren delen in het vertrouwen dat zij hun eigen verantwoordelijkheid willen en zullen nemen.

- › *Welke macht is jouw organisatie bereid om met jou te delen? En welke ben jij bereid om te delen met de jongeren die jij begeleidt?*
- › *Welk type besluiten moet jij voor je gevoel blijven nemen? Waarom vind je dat?*
- › *Welk type besluiten moeten jouw jongeren voor hun gevoel (meer gaan) nemen? Waarom vinden zij dat?*
- › *Van welke besluiten kun je je voorstellen dat jouw jongeren die ook kunnen nemen, of leren nemen?*

Leer van je fouten...als je durft

Een MET-Moat heeft een gesprek geregeld bij de middelbare school waar zij op heeft gezeten. Het doel van dit gesprek was om informatie over MDt te geven en te bespreken of de middelbare school open stond voor een MDt-workshop. De jongere zou het gesprek gaan leiden en daarom hebben de jongere en de begeleider het gesprek van te voren doorgenomen. Tijdens het gesprek begon de jongere enthousiast over MDt te praten, maar volgens de begeleider ontbrak er een lijn in haar verhaal. Om duidelijkheid te scheppen begon de begeleider de jongere aan

te vullen en voordat ze het wist had ze het gesprek voor haar gevoel overgenomen en werd de jongere steeds stiller. Hoewel ze in eerste instantie beide een goed gevoel hadden over het gesprek, veranderde de begeleider hierover toch van gedachte. Ze had toch het gevoel dat ze hiermee geen participatieve houding had getoond, ondanks dat de begeleider en de jongere hetzelfde doel voor ogen hadden.

Deze casus geeft weer hoe lastig het voor begeleiders kan zijn om de controle uit handen te (durven) geven, wanneer het beoogde resultaat ogenschijnlijk in gevaar komt. In plaats van de jongere de ruimte te geven om de lijn in haar verhaal terug te vinden of juist verder af te dwalen van het vooraf doorgenomen gesprek en daarmee mogelijk te leren van haar "fouten", nam de begeleider de controle over het gesprek.

De Vierde Discipline staat op gespannen voet met de Vijfde Discipline: Sturing en Begeleiding. Waar merk je die tegenstelling het sterkst? Waar het minst? Hoe kun je gebruik maken van die tegenstelling? Wie heb je daarbij nodig?

Vijfde Discipline

Sturing en Begeleiding: Blijf coachen en faciliteren, maar neem het niet over

Paradoxaal genoeg is empowerment nooit een kwestie van het loslaten van jongeren, in ieder geval niet zover dat ze mogen doen wat ze willen, of dat ze hun eigen boontjes moeten doppen. Een ondersteunende omgeving blijft nodig, die hen helpt om het eigen gewenste resultaat van hun MDt voor ogen te houden. Dit helpt hen ook verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen MDt, voor hun acties en voor de communicatie en samenwerking met zijn/haar begeleiders. Dit is geen beperking van hun autonomie, maar het bieden van helpende grenzen om te weten waar ze zelf verantwoordelijk voor zijn en waar anderen (begeleiders, organisatie, andere jongeren) verantwoordelijk voor zijn.

Zie ook hierboven: "Empowerment van kwetsbare jongeren: grenzen die helpen".

"Je kunt het": meer dan woorden alleen

Een jongere die wel heeft ervaren dat ze het vertrouwen van haar begeleiders kreeg om zelf de controle te hebben binnen MDt, beschrijft deze ervaring in een evaluatief gesprek als volgt: 'In het begin had ik geen vertrouwen in mezelf, geen ervaring en kennis over hoe ik aan een project moest werken. Na een paar maanden heb ik gezien bij begeleiders hoe zij andere jongeren en hun projecten begeleidden, en we hebben erover gepraat hoe je zoiets doet. Toen heb ik geleerd hoe je dat doet, bijvoorbeeld vergaderingen voorzitten, een project opzetten. Nu heb ik meer vertrouwen in mezelf gekregen. Dat komt ook door de begeleiders. Jullie hebben gezegd: "Je kunt het." Jullie hebben dingen aan ons overgelaten, niet overgenomen juist om ons te laten proberen. Dat heeft veel geholpen. Als jullie alles hadden overgenomen dan was het meer jullie project dan ons project.'

Wat zou jij doen?

In tegenstelling tot de vorige discipline vraagt de Vijfde Discipline van jongeren en hun begeleiders dat ze grenzen stellen aan hun macht, aan hun vrijheid om te beslissen en te handelen. Hiervoor is het nodig dat we ons afvragen welke grenzen onderhandelbaar zijn om: (1) te voorkomen dat jongeren en begeleiders zich gaan mengen in wat de verantwoordelijkheid is van de ander, (2) ervoor te zorgen dat jongeren en begeleiders zichzelf en elkaar beschermen tegen ontoelaatbare risico's voor hun fysieke, mentale, sociale en financiële welzijn.

Neem eens onder de loep welke grenzen er gelden in jouw organisatie en in je begeleidingswerk, met behulp van de volgende vragen:

- › *Voel jij je empowered door deze grenzen? Voelen jongeren zich empowered?*
- › *Welke grenzen zijn nu onduidelijk, voor jou en/of voor jouw jongeren? Welke zouden beter omschreven kunnen worden? Hoe zou je dit kunnen doen samen met de jongeren die je begeleidt?*

De Vijfde Discipline staat op gespannen voet met de Vierde Discipline: Openheid en Vertrouwen. Waar merk je die tegenstelling het sterkst? Waar het minst? Hoe kun je gebruik maken van die tegenstelling? Wie heb je daarbij nodig?

Om te waken voor de verleiding van vaste recepten en formules voor participatie en empowerment van kwetsbare jongeren, helpt het begeleiders om verschillende begeleidingsstrategieën in hun repertoire te hebben. Je kunt dan flexibel omgaan met en aansluiten op de begeleidingsvraag van jongeren, elk moment voor een andere strategie kiezen of zo nodig verschillende strategieën combineren.

- › **Instructie** houdt in dat de jongere concreet uitleg krijgt over wat hij/zij moet weten, en over wat hij/zij moet doen. Hier draag je kennis over aan de jongere, en oefent de jongere vaardigheden die nodig zijn binnen de eigen MDt.

- › **Mentoring** houdt in dat je de jongere wegwijs maakt - in de omgeving waarin de MDt wordt gedaan, maar ook in de taken, werkwijzen en procedures - zodat de jongere vaardigheden ontwikkelt om zijn/haar taken uit te kunnen voeren (bv. ook om een bepaalde werkwijze toe te passen)
- › **Counseling** houdt in dat je de jongere ondersteunt om uitdagingen en problemen bespreekbaar te maken, en hem/haar ondersteunt om het eigen probleemoplossend vermogen te versterken.

Jongeren die een MDt (willen) doen zullen een variatie aan wensen en behoeften blijken te hebben: zowel voor de specifieke kennis, vaardigheden en houding die ze willen ontwikkelen als voor de mate waarin zij instructie, mentoring of counseling nodig hebben. Elk begeleidingsproces is uniek, en geef je vorm in overleg met jongeren, de omgeving/organisatie waar ze hun MDt gaan doen, en andere betrokken coaches/trainers/begeleiders in jouw organisatie of de ontvangende organisaties/bedrijven; 'on the job' of 'outside the job'.

Macht is: zorgen voor elkaar

Een jongere voelt zich soms niet fijn binnen de werkgroep waar ze deel van uitmaakt. Ze geeft aan dat het niet klikt met een andere jongere uit de werkgroep, waardoor ze zich niet altijd veilig voelt en soms zelfs een beetje bang is. De jongere heeft hier met haar begeleider over gesproken. De begeleider zorgde er na dit gesprek voor dat de twee jongeren minder met elkaar hoefden samen te werken. Zowel deze actie als het praten met de begeleider over haar gevoelens van onveiligheid hebben de jongere geholpen. De jongere geeft aan veel gehad te hebben aan het luisterende oor van de begeleiding. Ze heeft haar MDt prettig kunnen afronden.

Hoewel begeleiders er ook voor kunnen kiezen om jongeren binnen een werkgroep zelf verantwoordelijk te laten voor het onderlinge contact, kan het jongeren ook juist helpen om hier als begeleider verantwoordelijkheid voor te nemen. De begeleider nam in de casus de verantwoordelijkheid voor de sfeer en veiligheid binnen de werkgroep over, wat voor deze jongere juist ondersteunend was om verder te kunnen werken aan haar MDt. De jongere bleef op haar beurt verantwoordelijk voor de communicatie en samenwerking met haar begeleider. De empowerment van deze jongere kwam op deze manier niet in het geding.

4 / IN SAMENWERKING: EEN INTERACTIEF GELIJKWAARDIG SAMENSPEL

Alle MDt-projecten werken vanuit de intrinsieke motivatie van jongeren, zelfs bij projecten die een meer verplichtend karakter hebben. Een MDt komt anders ook niet van de grond. Als een jongere iets tegen zijn/haar zin moet doen, zal er weinig van terecht komen. Participatief werken gaat ook uit van de intrinsieke motivatie van jongeren, maar gaat dan wel een heuse stap verder. Participatie is voor ons zowel de invloed die jongeren hebben in de keuzes voor hun eigen MDt (dat gaat voor veel MDt-projecten op); maar vooral ook de invloed, zeggenschap, sturing en beslissingsbevoegdheid die jongeren krijgen in alle stappen van het proces van uitvoering van een MDt-project.

Uitvoerders van MDt-projecten zijn vrij om manieren te vinden om jongeren zo goed mogelijk bij hun project te betrekken. We weten uit ervaring dat participatief werken, ook op projectniveau, niet vanzelf gaat. Het vraagt om overtuiging, lef en doorzettingsvermogen en dat alles ondersteund door een planmatige aanpak. Een aanpak, of beter gezegd: een proces dat de projectleiding, de projectbegeleiders en de jongeren samen van a naar b leidt.

We hebben in de gids al laten zien dat het overgaan tot participatief werken het beste tot zijn recht komt als men aansluit bij de aanwezige kennis, vaardigheden en houding van de betrokken uitvoerders. Om vervolgens stapje voor stapje, in een continue leeromgeving, tot meer participatief werken te komen. Alle eerder geschetste Sprongen, principes en disciplines gaan feitelijk ook op voor het participatief werken op projectniveau, in een interactief samenspel tussen jongeren en professionals.

Maar hoe pak je een werkzame, effectieve en duurzame betrokkenheid van jongeren op projectniveau aan? En wat te doen om alle projectpartners mee te nemen een participatieve aanpak? In dit hoofdstuk schetsen we onze ervaring en geven we een aantal suggesties.

Uit ervaringen in de proeftuin MET zijn twee routes effectief gebleken: interactieve stuur- en werkgroepen van proactieve jongeren en interdisciplinaire leernetwerken van project-partners en begeleiders.

Stuur-en werkgroepen van proactieve jongeren

In deze route worden jongeren die mee willen doen in een MDt-project vanaf de start van het project begeleid om stuur- of werkgroepen te vormen waarin ze interactief en participatief een uitvoeringsplan en monitor ontwerpen voor de uitvoering van het MDt-project, en voeren deze onder begeleiding uit.

Stuurgroep

Een stuurgroep wordt samengesteld uit 8-12 jongeren uit diverse en eventueel specifieke doelgroepen. Ze worden hiervoor geworven door samenwerkende partners in het MDt-project, en zo mogelijk aangevuld met jongeren die in een eerder participatief (MDt-)project actief zijn geweest. Jongeren die actief zijn in een stuurgroep committeren zich voor langere tijd en blijven in principe actief gedurende de looptijd van het MDt-project. Er is nadrukkelijk ruimte voor tussentijdse wisselingen of aanvullingen als de omstandigheden van individuele leden of de ontwikkeling van de stuurgroep als geheel dit nodig maken.

Voor deze jongeren zijn hun activiteiten in en voor de stuurgroep tegelijkertijd hun MDt. De stuurgroep stelt - onder begeleiding - zelf een uitvoeringsplan op om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit en het proces van uitvoering van het MDt-project. Ze worden vervolgens ook begeleid en getraind tijdens de uitvoering van het project. Een stuurgroep komt gemiddeld eens per maand bijeen in een werksessie, en overlegt op gezette tijden met werkgroepen van proactieve jongeren en betrokken professionele uitvoerders van het project. Een stuurgroep kan teven op gezette tijden overleggen en uitwisselen met stuurgroepen van andere MDt-projecten.

Werkgroepen

Naast een stuurgroep worden aparte, aanvullende, werkgroepen van proactieve jongeren samengesteld. Deze werkgroepen werken specifieke doelen in het uitvoeringsplan van de stuurgroep uit, en voeren deze uit. In ieder geval is er een werkgroep actief die een (proces)evaluatie en een Kwaliteitsmonitor MDt ontwerpt en uitvoert. Deze werkgroep bestaat, net als de stuurgroep, uit 8-12 jongeren uit diverse en eventueel specifieke doelgroepen, en wordt gevormd door enkele jongeren uit de stuurgroep en andere jongeren die actief zijn in het MDt-project. Deze werkgroep wordt voor de uitvoering van hun taken getraind en begeleid bij het inzetten van participatieve methoden en tools, zoals Inspectie-teams en Jongeren Onderzoeks- en Adviesteams (JOAT). Zie voor deze en andere participatieve tools: www.st-alexander.nl

Met de (proces)evaluatie en de Kwaliteitsmonitor MDt zijn diverse startmomenten en uitgespreide doorlooptijden van individuele MDT-trajecten wenselijk. Zo wordt gedurende het hele project feedback van jongeren en begeleiders verzameld, geanalyseerd en verwerkt in de aanpak van het project en benut voor de verdere uitvoering van het project en begeleiding van individuele jongeren. Hierbij wordt specifiek gemonitord op persoonlijke interesses en ontwikkelwensen van jongeren, specifieke werkervaring (richting toekomstig beroep), specifieke vaardigheden, en universele vaardigheden (zoals: ondernemerschap, samenwerken, prioriteiten leren stellen, sociale vaardigheden).

Naast de monitoring van individuele resultaten en ervaringen, bespreekt de werkgroep gedurende de projectperiode regelmatig de eigen opgedane ervaringen, om van elkaar te leren en kennis te delen. Daarbij wordt tevens gekeken naar een rode draad: welke ervaringen worden door alle werkgroepen gedeeld? Welke ervaringen gelden specifiek voor een bepaalde doelgroep? Wat maakt dat een bepaalde aanpak of werkwijze resultaat oplevert? Wat maakt dat een bepaalde aanpak of werkwijze geen resultaat oplevert? De individuele feedback van jongeren in het project, en de collectieve feedback van de werkgroep en stuurgroep, dragen direct bij aan de ontwikkeling van individuele matching

en begeleiding, en tegelijkertijd ook aan de verdere ontwikkeling van de werkwijze voor matching en begeleiding.

Interdisciplinair leernetwerk projectleiders, -partners en begeleiders

In deze route leren projectleiders, projectpartners en begeleiders op verschillende manieren de ervaringsdeskundigheid van jongeren en hun gezamenlijke disciplines te benutten om de participatie van jongeren te ondersteunen en te dragen. Dit vraagt om een samenspel tussen verschillende kaders, belangen, functies, activiteiten en samen leren.

Samenspel binnen verschillende kaders

Het participatieproces binnen een MDt-project door jongeren zelf speelt zich af in een breed en complex netwerk van stakeholders en belanghebbenden. Hoewel jongeren in een stuur- of werkgroep niet altijd direct met alle betrokken stakeholders te maken hebben, bevinden zij zich in dit project toch in het krachtenveld van diverse beleidsdomeinen. Dit geldt niet alleen voor jongeren in deze groepen, maar ook voor de betrokken projectpartners/begeleiders.

De posities die verschillende stakeholders innemen in het veld waarin MDt ontworpen en uitgevoerd wordt, bepalen direct of indirect de uitvoeringsruimte die jongeren en begeleiders krijgen. Op het moment dat het project start, is er al sprake van 'onzichtbare' invloed op wat binnen het project mogelijk is. Wat jongeren en begeleiders in dit project wel en niet kunnen (of mogen), wordt bepaald door kaders waar ze weinig tot geen eigen invloed op hebben. Zo staan de kaders van het Actieprogramma MDt al van tevoren vast, en hiermee ook de uitvoeringskaders voor een MDt.

Samenspel vanuit verschillende belangen

Jongeren in een MDt-project worden op verschillende locaties en vindplaatsen geworven; juist bij kwetsbare jongeren zijn er organisaties en professionals die (mede) als taak hebben om jongeren te beschermen of af te schermen voor invloeden – zoals het meedoen aan

een participatief project – die een potentieel negatieve uitwerking hebben op deze jongeren. Er is dus vaak sprake van ‘poortwachters’ in dit project die als een kanaal of juist als een barrière functioneren bij het krijgen van toegang tot jongeren om ze te betrekken bij het project. Deze poortwachters zijn vaak zelf professionals die direct contact hebben of werken met jongeren, en zijn altijd onderdeel van een organisatie, systeem of structuur die bepaalt welke ruimte ze zelf krijgen om jongeren bij het project te betrekken. Belangen en invloeden van betrokken organisaties kunnen zowel zegen als vloek zijn. Hoewel de invloed van eigen beleids- en uitvoeringskaders bij organisaties zoals jeugdhulpinstellingen, jongerenwerk en scholen beperkend en vertragend kunnen werken, of ingewikkelde en lange communicatielijnen vragen, zijn het ook die eigen kaders van organisaties die een project zoals MDt juist legitimatie en steun verlenen. Die legitimatie en steun zien we vaak bij individuen die vanuit persoonlijke overtuiging en passie de verbinding maken tussen hun organisatie en een participatieve MDt. Daarom is het van belang om belanghebbenden tijdig bij het project te betrekken met een serie inspiratie- en werksessies totdat er sprake is van een gedeelde visie op MDt en de uitvoering daarvan. Speciale aandacht voor de relatie met professionals die het meest direct in contact staan met jongeren, zoals jongerenwerkers en mentoren op school, blijkt nodig en effectief. Het tijdig betrekken van stakeholders betekent ook respecteren dat stakeholders hun eigen tijd en tempo hebben om een project als MDt – op een participatieve wijze – te dragen.

Samenspel van verschillende functies

Naast de personen en organisaties die in een MDt-project invloed hebben op de participatie van jongeren, is de diversiteit van betrokkenen zelf ook een belangrijk factor van invloed. De groepen jongeren, een landelijke projectteam, regionale netwerken met organisaties en professionals; het project wordt uitgevoerd in een zeer divers en dynamisch krachtenveld, met allerlei verschillen in: motivatie, capaciteiten, mate van eigenaarschap en eigen initiatief, helderheid over doelen, ervaring met eerdere participatie projecten. Vooral wanneer dit soort verschillen binnen de actieve groepen jongeren zichtbaar worden, moeten de begeleiders een balans zien te vinden tussen het maken van afspraken voor de groep enerzijds

en het geven aan ruimte voor eigenheid van individuen anderzijds. Dit betekent ook dat deze groepsdynamiek invloed heeft op de keuzes in coaching, begeleiding en methoden (werkvormen) door de coaches en begeleiders. Andersom geldt ook: dat begeleiders van de groepen proactieve jongeren door hun keuzen in de begeleiding en in de werkvormen invloed hebben op de samenwerking tussen jongeren en hun individuele motivaties. Het ontstaan van confrontaties en leren omgaan hiermee is een vast en natuurlijk onderdeel van dit proces. Dit kunnen persoonlijke confrontaties zijn tussen deelnemers, maar ook inhoudelijke (belangen)confrontaties binnen de deelnemersgroep. De begeleiders werken continu met dit soort, vaak kleine, confrontaties, en oefenen hiermee invloed uit op de participatie van jongeren in hun groep en bij de uitvoering van groepsdoelen en -taken. Voor begeleiders blijft het zoeken naar optimale participatie van jongeren op basis van vrijwilligheid en eigen keuzes van jongeren, binnen de projectkaders. Dit betekent niet dat de begeleiders helemaal geen sturing geven aan de activiteiten van en met jongeren; er is wel sprake van sturing op basis van kaders voor het participatieproces en projectkaders, maar het liefst geen sturing op inhoudelijke doelen en resultaten.

Samenspel van verschillende activiteiten

Bijeenkomsten en sessies, met jongeren en/of professionals moeten uitgebreid worden voorbereid, en het proces en resultaten van voorgaande sessies wordt zorgvuldig meegewogen in de programmering. De programmering bevat nagenoeg altijd creatieve methoden, om tegemoet te komen aan verschillende voorkeuren buiten het 'vergaderen'. De sessie worden uitgebreid voorbereid door de coaches, ook samen met de jongere gespreksleider, om de sessies optimaal te benutten en focus te houden op de actuele doelen. Desondanks is het een uitdaging om de sessies net zo doelgericht en effectief te houden als gewenst. Bij sommige groepen gebeurt het regelmatig dat de agenda eigenlijk te vol is. Bij enkele groepen is het eigenlijk nodig dat deelnemers een deel van hun eigen voorbereiding of taakuitvoering buiten de formele sessies doen. Wanneer dat niet gebeurt, verandert dat feitelijk de functie van de sessie.

Een ander aandachtspunt voor het samenspel tussen begeleiders en jongeren in de groepen is deze: begeleiders nemen in veel gevallen nog de rol van 'trekker' op zich, wat betekent dat ze de groep meentrekken en motiveren. In enkele groepen is door de begeleiders geopperd dat de begeleiders hun rol en taken meer willen verschuiven van 'leiden' naar 'ondersteunend volgen'. Hierbij kan het helpen dat de begeleiders meer gezien gaan worden, door jongeren en begeleiders zelf, als 'inspirator' voor jongeren. In de praktijk is dit echter niet een kwestie van besluiten en doen, omdat de begeleiders situationeel tussen rollen moeten (kunnen) wisselen, en omdat elke groep (en binnen elke groep elke jongere) zich elders bevindt in hun capaciteiten om zelf de regie over plannen en acties te nemen.

Samenspel van samen leren

Dat in het participatief werken met stuur- en werkgroepen de regie bij de start in handen van begeleiders ligt, is onvermijdelijk. Jongeren hebben tijd nodig om grip te krijgen op zowel de inhoud (wat is MDt?) als op het participatieve karakter van dit project waarin vooraf bepaalde specifieke einddoelen en resultaten ontbreken, en in plaats daarvan alleen procesdoelen ('jongeren ontwerpen hun eigen MDt') vastgelegd zijn. Naarmate proactieve jongeren meer grip krijgen op de betekenis die zij zelf geven aan MDt, en daarmee ook steeds meer eigenaar worden van het project, des te meer verschuift het initiatief voor en de regie over hun doelen en activiteiten van begeleiders naar jongeren. Waar ze in het begin nog exclusief zijn georiënteerd op projectkaders (definities, regels, prioriteiten en doelen) gaan jongeren het ontwerpproces steeds meer ervaren als een eigen zoektocht naar wat en hoe zij MDt ingevuld en uitgevoerd willen zien.

Dit gaat niet alleen om het geven van meer regie aan jongeren, of om jongeren die meer regie 'moeten pakken.' In de kern gaat het ook om het toegankelijk maken van de ervaringskennis van jongeren en begeleiders waarmee ze starten, en nieuwe ervaringskennis en deskundigheid die ze gaandeweg leren door met elkaar samen participatief te werken. Projectleiders en begeleiders kunnen jongeren, zichzelf en elkaar in dit participatieve leerproces ondersteunen met verschillende activiteiten, zoals:

- › Interactieve agendavorming werksessies – jongeren toestaan om gaandeweg actiever te worden in het bepalen van de agenda, en zelf gaandeweg los te laten.
- › Uitbreiden kennis van werkvormen – uitwisselen, overdragen en meelopen tussen begeleiders om toepassing van andere werkvormen te leren tijdens de (inter)actieve sessies met jongeren. Jongeren doen niet alleen ervaring op met het toepassen van werkvormen, maar tevens met het evalueren, bijstellen en overdragen van werkvormen, zoals: vragenlijst maken, interviewen, pitches, discussievaardigheden, coachen van jongeren, pitchten van idee voor project of activiteit, programmering en planning van events.
- › Interdisciplinaire coaching – jongeren bewust laten begeleiden door begeleiders uit verschillende disciplines; zij stemmen onderling hun coaching van jongeren tijdens en buiten de werksessies af, en dragen zo hun kennis en ervaring uit hun specifieke disciplines over aan elkaar. Het gaat hierbij met name om overdracht van deskundigheid die in het reguliere werk van de coaches geen centrale rol speelt (bijvoorbeeld: werken met kwetsbare jongeren, participatief werken)
- › Intercollegiale consultatie – begeleidde intervisie voor begeleiders uit verschillende projecten of projectonderdelen, gebaseerd op Positive Behaviour Stimulation en gericht op het versterken van deskundigheid in empowerment van en het werken met kwetsbare jongeren.

5 / IN PRODUCTEN: ENKELE TOOLS

Hieronder worden de tools beschreven die in de proeftuin MDt zijn ontwikkeld en/of gebruikt. Het gaat om documenten en producten met achtergrondinformatie, aanwijzingen, procedures of werkwijzen die begeleiders kunnen gebruiken tijdens het opzetten en uitvoeren van participatieve MDt's. De 'Kwaliteitsmonitor MDt' en de 'MDt Routeplanners' zijn integraal opgenomen in de bijlagen van de gids. De overige tools zijn op te vragen bij Stichting Alexander of te downloaden via de website: www.st-alexander.nl.

Mijlpalen

De Mijlpalen beschrijven concrete (tussentijdse) doelen waar naartoe gewerkt kan worden door zowel proactieve jongeren (in een lokale, regionale of landelijke werkgroep) als begeleiders. Deze mijlpalen maken het makkelijker om al tijdens het proces stil te staan bij de stappen die reeds gemaakt zijn. Er is bovendien uitgewerkt wat er vanuit de jongeren en begeleiders nodig is om de betreffende mijlpaal te bereiken.

Format lokaal of regionaal uitvoeringsplan

Dit format bevat korte omschrijvingen van doelen, acties en planningspunten waarover nagedacht en besloten moet worden door een werkgroep van jongeren bij uitvoering van een MDt-project in een gemeente of regio. Het format kan worden gebruikt om tot een uitvoeringsplan te komen.

MediaproTOCOL

Het mediaproTOCOL is een instructie over het onderhouden van contacten met de media, bevat regels voor het geven van een interview en beschrijft richtlijnen voor PR-materiaal. Zo komt MDt op eenduidige wijze en met één duidelijk geformuleerde boodschap in de media. In het protocol staat ook wie namens het project de media in welke situatie te woord staat en hoe samenwerkingspartners met media om horen te gaan. De 'gouden regels' voor het geven van een interview die worden beschreven, kunnen ook ingezet worden

voor het maken van afspraken met proactieve jongeren in lokale, regionale of landelijke werkgroepen.

Model Informatie- en Wervingsflyer

Een format voor een flyer met basisinformatie over MDt en tevens uitnodiging om aan een introductiesessie mee te doen.

Model Programma en Draaiboek Interactieve Voorlichtingsworkshops

Een format voor ontwerp en invulling van een interactieve workshop voor jongeren om kennis te maken met de METHode en mogelijkheden te verkennen om zelf een MDt te doen.

MDt aan de slag formulier ROC

Een tool, ontwikkeld voor een introductieworkshop met leerlingen van Regionale Opleidingscentra (ROC) voor wie MDt een opdracht is in hun onderwijs- en leerprogramma.

Samenwerkingscontract proactieve jongere

Dit contract kan worden gebruikt op het moment dat contractueel vastgelegd moet worden wat de rechten en plichten zijn van de begeleidende organisatie en de jongere (MDt deel-

nemer) die die voor zijn/haar eigen MDt actief is in een lokale, regionale of landelijke werkgroep bij het ontwerp en de uitvoering van een MDt voor andere jongeren.

Samenwerkingscontract MDt deelnemer en lokale uitvoerder van MDt-plek

Dit contract kan worden gebruikt op het moment dat contractueel vastgelegd moet worden wat de rechten en plichten zijn van zowel de ontvangende organisatie (de begeleider op de MDt-plek), de jongere (MDt deelnemer) en de organisatie die het MDt-proces organiseert en begeleidt buiten de MDt-plek.

Visitekaartjes proactieve jongere

Op maat ontworpen visitekaartjes voor jongeren die in een lokale, regionale of landelijke werkgroep actief zijn bij het ontwerp en uitvoering van een MDt-project voor andere jongeren.

Draaiboek MDt-festival

Het draaiboek geeft inzicht in de concrete uitvoering van een interactieve bijeenkomst door jongeren voor jongeren uit verschillende MDt-projecten en/of werkgroepen. Het programma van de dag van het festival is uitgewerkt aan de hand van een schema, waarin duidelijk wordt wat wanneer wordt gedaan, door wie, welke werkwijzen of werkvormen worden gebruikt, en wat daarbij nodig is aan materiaal en afspraken.

MDt-Europass Certificaat

Dit vrijwilligers certificaat is een invulformat. Na afronding van de MDt kan dit certificaat worden ingevuld en ondertekend door zowel de zendende als de ontvangende partner. Een Europass Certificaat is Europees erkend en is bedoeld om uit te reiken aan jongeren, zodat zij kunnen laten zien welke ervaring zij hebben opgedaan tijdens hun MDt. Het certificaat bevat informatie over de organisatie waar een MDt is gedaan, het soort werk dat is uitgevoerd, de periode en de kennis, competenties en vaardigheden die zijn opgedaan. Deze Europass is samen met jongeren ontwikkeld.

Toekomstvisie Maatschappelijke Diensttijd (Matchingsscenario's)

Het eindrapport van een onderzoek door studenten in het Honours Programma van Hogeschool Windesheim. In hun rapport schetsen de onderzoekers vier verschillende matchingsscenario's. De scenario's verschillen in hoge- en lage motivatie vanuit de jongeren, en in hoge- en lage commitment van organisaties die MDt plekken aanbieden. Vier toekomstperspectieven zijn uitgewerkt aan de hand van persona's, die voortkomen uit de eigenschappen die toegekend zijn aan de verschillende perspectieven. Het rapport toont het belang en de onderlinge afhankelijkheid van zowel motivatie vanuit de jongeren als commitment van organisaties.

Een Betere Vibe: Lessen en Ervaringen met Jongerenparticipatie in de Almeerse MDT proeftuin

Deze publicatie is geschreven door de Hogeschool Windesheim en bevat de ervaringen en geleerde lessen van jongeren en professionals die deelnamen aan de MET in Almere. De publicatie zoomt in op drie unieke MDT verhalen van jongeren die hebben meegedaan aan deze proeftuin en bevat ook interviews met betrokken professionals. Tevens staan in deze publicatie praktische adviezen over het implementeren van betekenisvolle jongerenparticipatie in een MDT-project.

De Participatieve Monitor MDt proeftuin MET: opzet, resultaten en aanbevelingen

Integrale rapportage over de opzet en resultaten van de monitoring in de proeftuin Maatschappelijke Ervaringstijd. Bevat tips en aanbevelingen voor uitvoering van MDt, alsook aanbevelingen voor het zelf ontwerpen en uitvoeren van een participatieve monitor.

De Kwaliteitsmonitor MDt

Deze monitor bevat sets aan vragen die samen met proactieve jongeren zijn opgesteld. Deze zijn bedoeld om vanaf de start van een MDt bij te houden in hoeverre het verloop van een MDt oplevert wat er van wordt verwacht, hoe de jongeren zijn/haar MDt ervaart,

en waar eventueel bijgestuurd kan worden. Het kan gaan om de inzet van de lokale of regionale werkgroep van jongeren of om een individuele MDt. Er wordt afgesproken wanneer, hoe en door wie deze vragen gesteld gaan worden, en hoe en door wie de resultaten worden geregistreerd en benut als ook hoe de begeleider het verloop van de begeleiding ervaart, en waar eventueel bijgestuurd kan worden.

Deze monitor bevat ook vragen voor begeleiders om vanaf de start van een werk- of stuurgroep met proactieve jongeren bij te houden hoe het projectproces en het groepsproces verloopt. De begeleider kan de vragen inzetten om te reflecteren op de uitvoering van een activiteit of projectonderdeel, of op de dynamiek in de groep na een groepsgebeurtenis.

Deze tool is integraal opgenomen in de bijlagen van deze gids.

De MDt Routeplanner voor Jongeren

In deze routeplanner kunnen jongeren bijhouden hoe hun eigen MDt verloopt, terwijl er per Sprong enkele handvatten en handige tips beschreven staan. De routeplanner biedt een duidelijk overzicht voor de jongeren, waarin ze meteen kunnen zien welke stappen er nog zullen volgen en hoe een MDt er ongeveer uit kan komen te zien. De routeplanner is bovendien zo ingericht dat ze hierin kunnen opschrijven welke ideeën ze hebben, waar ze tegenaanlopen en natuurlijk ook wat goed gaat en welke stappen al zijn gezet. Tussendoor bieden korte beschrijvingen van de Sprong waarin ze zitten met bijbehorende tips een helpende hand om ze zelf hun eigen MDt te laten vormgeven.

Deze tool is integraal opgenomen in de bijlagen van deze gids.

De MDt Routeplanner voor Begeleiders

Deze routeplanner biedt handvatten voor de begeleider van een jongere tijdens zijn of haar MDt. Er staan handige tips in, die bruikbaar zijn voorafgaand aan en tijdens de MDt. De routeplanner motiveert om bij te houden welke ideeën er zijn, welke acties nodig zijn, wat goed gaat en wat beter kan. Het helpt bovendien om overzichtelijk te krijgen wat jouw rol als begeleider inhoudt gedurende het gehele traject.

Deze tool is integraal opgenomen in de bijlagen van deze gids.

DE OPMAAT

De in deze gids beschreven participatieve aanpak is zondermeer een grote uitdaging. Maar als men uitgaat van het initiatief van de jongere zelf, hem/haar zelf de regie geeft en de jongere ook betreft bij de organisatie en uitvoering van MDt, dan blijkt uit de praktijk en het begeleidend onderzoek dat de resultaten het meest succesvol zijn. We pakken daarom graag door met MDt, samen met vele partners in Nederland. Dat doen we ook omdat we menen dat deze (participatieve) aanpak kans maakt om te zorgen voor nieuw elan: voor, door en met jongeren, dwars door alle jeugddomeinen heen.

Enkele nieuwe MDt-projecten gestart

Vanuit de 3e tranche MDt start de Gemeente Amsterdam met een twee jaar durende proeftuin. Aan deze proeftuin werken 5 stadsdelen, 5 jongereninformatie- en servicepunten en 5 huidige MDt-projecten mee. Het gaat om een experiment naar het model van de Vlaamse Jeugddienst (20 uur/week een half jaar lang MDt). Deze proeftuin staat niet op zichzelf in Amsterdam. Samen met alle andere MDt-projecten in de stad, willen we op aangeven van de gemeente zorgen dat MDt op den duur volledig wordt geïmplementeerd in het jeugd- en jongerenwerk. Op verzoek van de gemeente heeft Stichting Alexander samen met Dynamo de operationele projectregie op zich genomen en begeleidt ze een jongerenpanel.

Met ONS welzijn, de gemeente Oss, Oosterpoort Jeugdhulp en ROC de Leijgraaf zijn we gestart met het volgende MDt-project 'Verder MET jongeren'. De aankomende twee jaar zullen we dit nieuwe project verder opschalen en uitbreiden met de omliggende gemeenten, onderwijs, jeugdhulp en gezondheidszorg. ONS welzijn is ditmaal de aanvrager en projectleider. Stichting Alexander draait in dit nieuwe project ook voluit mee, evenals een groep jongeren vanuit de proeftuin, aangesteld als ervaringsdeskundige of als vrijwilliger.

Een ander nieuw landelijk MDt-project is de Realisten Academie 2.0. Hierin werkt Stichting Alexander samen met CNV-jongeren, Onbepakt aan de slag, CINOP/ECIO en met medewerking van Emma at Work. CNV-jongeren is de aanvrager en projectleider. Het eveneens twee jaar durende project is voor en met jongeren met een beperking. Ze worden geworven, getraind en gecoacht in het geven van pitches bij bedrijven en publieke organisaties om te laten zien dat zij ertoe doen, ook in staat zijn aan het arbeidsleven mee te doen en te laten zien dat zij volwaardige burgers zijn van de samenleving. Stichting Alexander draagt binnen dit project met name zorg voor de stuurgroep van jongeren (die volwaardig meesturen aan dit project) en de Realistenmonitor (een equivalent van de Kwaliteitsmonitor MDt).

Bij het ter perse gaan van deze gids zijn er nog een aantal nieuwe aanvragen MDt-projecten in procedure. Het gaat onder andere om een consortium van Stichting Dynamo Amsterdam, een consortium van Event Hands Amsterdam, een consortium van Windesheim Hogeschool Almere, een consortium van Impacter / Travers Zwolle en enkele anderen. Stichting Alexander zal bij eventuele uitvoering vooral zorgdragen voor het ondersteunen in participatief werken, werk- en stuurgroep van jongeren en een voor deze MDt-projecten op maat gemaakte Kwaliteitsmonitor.

Het Amsterdams Platform MDt

Het Amsterdamse Platform MDT (APM) is sinds maart 2019 actief. We gaan nu met 10 organisaties, met medewerking van de gemeente Amsterdam, een volgende fase in. Mogelijk gaan we van het platform een vergaande samenwerkingsverband maken, om MDt op termijn volledig te integreren in het jeugd- en jongerenwerk in Amsterdam, met een zwaar accent op volledige participatie van jongeren. Met de MDT-projecten van de 3e en 4e tranche (ronde a en b) is er het plan MDT in Amsterdam ook in uitvoering meer te gaan stroomlijnen, zodat elke jongere die iets wil doen met zichzelf en met de samenleving, kan worden voorzien van de juiste plek en begeleiding, willekeurig wie en waar. Met dat laatste hopen we een meer samenhangend jeugd- en jongerenwerk in Amsterdam te realiseren.

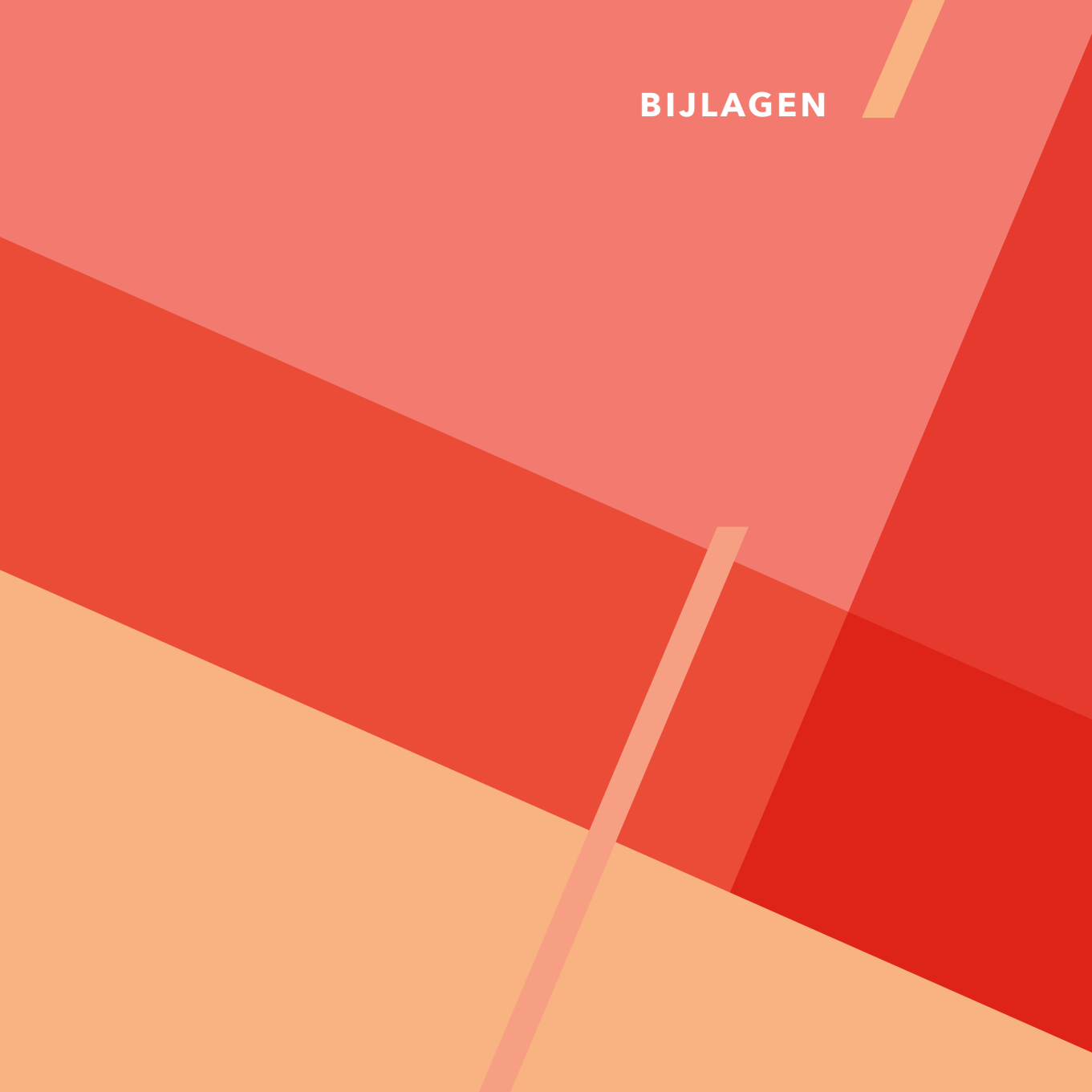
De Participatieacademie MDt

Eén van de beoogde activiteiten is de oprichting van een landelijke Participatieacademie MDt en/of het realiseren van enkele regionale leernetwerken Participatief Werken MDt. Er hebben al meerdere gemeenten, hogescholen en afzonderlijke MDT-projecten/organisaties zich geschaard achter deze plannen, waarmee ze het belang hiervan onverkort onderschrijven. Het gaat hier om initiatieven voor met name de professionals die op een (zo veel mogelijk) participatieve wijze te werk willen gaan met MDt, qua kennis, houding en vaardigheden. Bij de uitvoering van de activiteiten van de Participatieacademie MDt worden natuurlijk ook jongeren actief betrokken.

De participatieacademie geeft ondersteuning aan organisaties en uitvoerders van MDt-projecten in Nederland, gericht op de kwaliteit en praktische toepassingen van participatief werken: voor, door en met jongeren. Onder begeleiding van de academie gaan we elkaar inspireren en kennis/ervaring overdragen. Met landelijke, regionale en/of lokale inspiratiesessies wordt de kennisoverdracht, via het opzetten en begeleiden van leernetwerken, het participatief werken eigen gemaakt. De academie initieert, ondersteunt en begeleidt dit in nauwe samenwerking met een groep ervaringsdeskundige MDt-jongeren - zij kunnen als geen ander overbrengen wat de meerwaarde van participatief werken is en wat zij er

zelf aan hebben gehad - en (ervarings)deskundigen uit andere participatieve MDt-projecten. De academie ontwikkelt en verzorgt project-overstijgende workshops en trainingen en project-specifieke workshops, trainingen en coachingstrajecten voor de professionals van MDt-projecten. Het kan gaan om algemene workshops/trainingen die telkens hetzelfde zijn, qua participatie breed georiënteerd, maar gelinkt aan de context van hun MDT-project. Ook het leren gebruiken van bestaand materiaal, methoden en instrumenten maakt hiervan onderdeel. Daarnaast zijn specifieke trainingen en coaching op organiseren en uitvoeren van de participatieve Kwaliteitsmonitor MDt mogelijk.

BIJLAGEN

The background of the page is composed of several overlapping geometric shapes in various shades of red and orange. A prominent dark red triangle is on the right side. A large, lighter red trapezoidal shape is in the upper left. A bright orange shape is at the bottom left. Several thin, parallel lines in different shades of orange and red cut across the composition diagonally, adding a sense of movement and structure.

DE PARTICIPATIEVE KWALITEITSMONITOR MDT

MDt draait niet alleen om het bereiken van resultaten door jongeren. Het draait ook om het bereiken van begeleidingsresultaten en om het leren van gezamenlijke acties en ervaringen van jongeren en begeleiders naar die resultaten toe. Daarvoor is een vorm van monitoring nodig waarin de voortgang van de jongeren en hun begeleiding in een MDt traject gevolgd wordt. Uit de monitor is te leren wat werkt en wat niet, en te ontdekken of er veranderingen nodig zijn in het plan van de jongere of de begeleiding.

Participatieve monitoring: 7 vragen voor ontwerp en uitvoering

De voornaamste reden voor het inzetten van een monitor is om zicht te houden op de voortgang en of de beoogde resultaten worden behaald. Een goede monitor levert jongeren, begeleiders en organisaties relevante inzichten op. Uitgangspunt daarbij is wat jongeren zelf willen bereiken en hoe MDt daaraan bijdraagt.

De METHode kent een participatieve vorm van monitoring: jongeren zijn zelf actief bij het opstellen en uitvoeren van de monitor. Zij halen zelf actief resultaten op en gebruiken deze bij de voortgang van het traject. Om voor jouw project een eigen participatieve monitor te ontwerpen en uit te voeren, kun je je laten leiden door 7 vragen.

- 1 Waarom willen wij een monitor inzetten? Wat is het doel van de monitor?
- 2 Wat is voor ons de meerwaarde van een participatieve monitor?
- 3 Welke rol zien wij voor jongeren bij de ontwikkeling én de uitvoering van de monitor?
- 4 Welke rol zien wij voor begeleiders bij de ontwikkeling én de uitvoering van de monitor?
- 5 Welke partijen kunnen wij betrekken bij de ontwikkeling en de uitvoering van de monitor? Hoe gaan wij dit aanpakken? Denk bijvoorbeeld aan onderwijsinstellingen
- 6 Hoe gaan wij de data verzamelen? Hoe kan dit in onze bestaande werkprocessen geïntegreerd worden?
- 7 Wat willen wij met de uitkomsten van de monitor gaan doen?

Door deze vragen zelf, met je partners en samen met jongeren te beantwoorden wordt er geen vast stappenplan gevolgd, maar krijgt de monitor vorm op basis van jullie eigen context, wensen en mogelijkheden.

Het verschil tussen monitoring vanaf de start en een evaluatie achteraf is dat met een monitor vanaf het begin bijgestuurd kan worden, en de voortgang in een project of bij een deelnemer gedurende de looptijd bijgehouden wordt. Als je bijvoorbeeld iemand pas na afloop vraagt naar de verwachtingen aan het begin van een traject, dan kunnen deze worden ingekleurd door de al opgedane ervaring. Een ander voordeel van monitoring is dat je met een startmeting teleurstelling kunt voorkomen. Dromen mag, zeker bij een participatieve MDt, maar als je als begeleider ziet dat iemands verwachtingen van MDt echt heel ver af liggen van wat er binnen MDt mogelijk is, zoals het veranderen van de jeugdzorg, dan is het goed om hierover met elkaar in gesprek te gaan.

Monitoring start dus al op het moment dat jij start met de begeleiding. Jongeren vullen een vragenlijst in voor de nulmeting. Begeleiders doen dat ook voor zichzelf. De volgende vragen kunnen jou als begeleider op weg helpen om vanaf de start jezelf en jouw begeleiding bij te houden, en de jongere te ondersteunen om voor zichzelf hetzelfde te doen:

Vragen bij de start voor de begeleider

Wat zijn je verwachtingen van het begeleiden van een MDt Jongere?

Welke resultaten wil je behalen met het begeleiden van een MDt Jongere?

Wat denk je te gaan leren door het begeleiden van een MDt Jongere?

Wat voor ondersteuning vanuit Project MDt verwacht je zelf tijdens het begeleiden van een MDt Jongere?

Vragen bij de start voor de jongere

Wat zijn je verwachtingen van een MDt?

Welke resultaten wil je behalen met een MDt?

Wat denk je te gaan leren door het doen van een MDt?

Wat voor begeleiding verwacht je tijdens het doen van een MDt?

Bij de afronding van een MDt met individuele jongeren of werkgroep met jongeren, kunnen de volgende vragen je op weg helpen om jezelf te evalueren, en om de jongeren te ondersteunen hetzelfde voor zichzelf te doen:

Vragen bij de afronding voor de begeleider

Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?

*Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen ook behaald?
Zo ja/nee, waar komt dat door?*

*Hoe vond je het? Wat vond je leuk?
Wat minder en waarom?*

Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?

*Wat ging er goed? Wat was een knelpunt?
Wat had anders gemoeten/gekund en waarom?*

Wat vond je van de matching en ondersteuning vanuit je samenwerkingspartners en collega begeleiders? Heb je iets gemist aan ondersteuning, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?

Vragen bij de afronding voor de jongere

Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?

Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen ook behaald? Zo ja/nee, waar komt dat door?

*Hoe vond je het? Wat vond je leuk?
Wat minder en waarom?*

Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?

Wat ging er goed? Wat was een knelpunt? Wat had anders gemoeten/gekund en waarom?

*Wat vond je van de begeleiding?
Heb je iets gemist in jouw begeleiding, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?*

Integrale monitoring ontwerp- en uitvoeringsproces METHode

Het ontwerpen van participatieve MDT's is tevens onderdeel van de participatieve uitvoering. De praktische en participatieve uitvoering van MDT-trajecten door jongeren is tegelijkertijd onderdeel van een continu ontwerpproces waarin de aanpak gaandeweg wordt getoetst en bijgesteld.

Voor een participatieve MDT waarvoor je een aanpak op maat ontwikkelt waarin jongeren zelf individueel en collectief trajecten voor Maatschappelijke Diensttijd (MDt) invullen en uitvoeren, is de bijgaande Matrix uitermate geschikt. Deze methode is ook toegepast op de proeftuin MET omdat het handvatten biedt om overzicht te houden, verbanden te zien en problemen op te sporen in het ontwikkelings- en uitvoeringsproces van het project en van de empowerment van jongeren.

Voorwaarden en invalshoeken voor een participatief ontwikkelingsproces

De Matrix maakt gebruik van drie basisvoorwaarden die elk ontwikkelingsproces bepalen, zo ook de ontwikkeling van de METHode: (1) er is beleid – die verheldert wat met de METHode gerealiseerd moet worden; (2) er is een organisatie operationeel – die stuurt op de specifieke uitvoering waarmee de METHode gerealiseerd moet worden; en (3) er zijn mensen betrokken – met wie de METHode gerealiseerd moet worden. Op elk van deze basisvoorwaarden zijn verschillende invalshoeken mogelijk, waarmee het werk- en participatieproces in verschillende aspecten en als geheel in beeld gebracht worden. In de Matrix zijn dat de volgende invalshoeken: Techniek (zaken die geregeld (moeten) zijn), Politiek (belangen die invloed hebben) en Cultuur (normen en gewoonten die de uitvoering bepalen).

Aspecten van het ontwerp- en uitvoeringsproces

Wanneer vanuit elk van deze invalshoeken de basisvoorwaarden voor het participatieproces bekeken worden, ontstaat zicht op 9 verschillende aspecten van het ontwerp- en uitvoeringsproces van de METHode.

- 1 Doelen en werkwijzen
- 2 Taken en bevoegdheden
- 3 Deskundigheid
- 4 Beleidsbeïnvloeders
- 5 Besluitvorming
- 6 Autonomie
- 7 Projectklimaat
- 8 Samenwerking
- 9 Houding

Hieronder volgt eerst een overzicht van de matrix, gevolgd door een beschrijving van elk van de 9 aspecten van het ontwerp- en uitvoeringsproces tijdens het integrale ontwerp- en uitvoeringsproces van de METHode.

De METHode-matrix voor integrale procesmonitoring

Beleid	Organisatie	Mensen
Doelen / Werkwijzen	Taken / Bevoegdheden	Deskundigheid
Wat gerealiseerd is met de participatie van jongeren in ontwerp en uitvoering van de METHode.	Hoe taken en bevoegdheden in ontwerp en uitvoering van de METHode zijn verdeeld tussen jongeren en betrokken begeleiders.	De deskundigheid die ingezet is om participatie van jongeren te organiseren, te ondersteunen en uit te voeren.
Beleidsbeïnvloeders	Besluitvorming	Autonomie
Wie de belangrijkste beleidsbeïnvloeders zijn geweest, en op welke manier zij invloed hebben gehad op de participatie van jongeren in het ontwerp en de uitvoering van de METHode.	Waarover besluitvorming tijdens het ontwerp en uitvoering van de METHode ging, en de wijze waarop besluiten werden genomen.	De speelruimte waarover jongeren in het participatietraject wilden beschikken, en welke speelruimte ze hebben gehad.
Projectklimaat	Samenwerking	Houding
Het werkklimaat bij het ontwerpen en uitvoeren van de METHode, en tussen betrokken jongeren en begeleiders.	Hoe de samenwerking tijdens ontwerp en uitvoering van de METHode heeft plaatsgevonden en is ervaren.	De houding van jongeren en betrokken begeleiders in het ontwerp- en uitvoeringsproces, en hoe zij het proces hebben beïnvloed.

DE MDT-ROUTEPLANNER VOOR JONGEREN

PROJECT

MAATSCHAPPELIJKE ERVARINGSTIJD

Inhoud

Wat is Maatschappelijke Ervaringstijd?	101
Wat ik wil	102
Hier begin ik	104
Mijn actieplan	106
Matchmakersgesprek	109
In actie tijdens mijn MDt	112
MDt Monitor: Iedereen leert van jouw ervaringen	114
Model MDt-contract	116
MDt kwaliteiten en vaardigheden: niet verplicht, wel mogelijk	117
Europass Certificaat	118

DEZE MDT ROUTEPLANNER IS VAN

Naam: _____

Datum: _____

Plaats: _____

Waarom deze routeplanner?

De MDt Routeplanner is een handige tool voor jongeren en begeleiders tijdens een Maatschappelijke Ervaringstijd. In deze Routeplanner staat wat je moet weten over Project MDt. Er staan tips en tricks in, en handige tools om jouw eigen ideeën, plannen, afspraken, ervaringen en resultaten bij te houden.

Wil je meer tools en/of informatie, dan kun je die downloaden op de website van Stichting Alexander: www.st-alexander.nl

Wat ik wil

Tips & tricks

Jouw MDt begint met de vraag: Wat wil ik? of Welk resultaat wil ik bereiken?

Deze tips kunnen je helpen om te bedenken wat je echt wilt:

- › Denk aan iets waar je blij en enthousiast van wordt, alleen al door er aan te denken.
- › Denk aan iets wat je niet op school kunt leren.
- › Denk aan iemand die je bewondert. Wat kan hij/zij wat jij nog niet kan?
- › Hoe beschrijf jij het resultaat dat je wilt? Helder genoeg zodat je straks weet dat je het bereikt hebt.

Nog iets: Maak het leuk voor jezelf om te bedenken wat je wilt. Hou je nog NIET bezig met de vraag "is dit wel mogelijk?".

MIJN IDEEËN

Schrijf hier 3 resultaten op die jij in jouw MDt wilt bereiken.

1:

2:

3:

Check nu jouw gewenste resultaten

- › Zijn dit de resultaten die IK graag wil bereiken? In plaats van: resultaten waarvan ik denk dat ik ze moet bereiken.
- › Heb ik mijn resultaten helder beschreven? Bijvoorbeeld: hoe ziet het eruit, waar gebeurt het, wie doen mee?
- › Zijn de resultaten die ik wil vrij van vergelijking? Probeer je resultaat op te schrijven zonder woorden zoals 'meer', 'beter', 'minder'.
- › Beschrijf ik een resultaat (WAT heb ik uiteindelijk) of een werkwijze (HOE bereik ik dat resultaat)? Hebben anderen ook iets aan mijn resultaten?

Kies 1 resultaat: maak dat het belangrijkste.

RESULTAAT

Schrijf dat resultaat hier op:

SCHRIJF HET OP!

of teken het!

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

Hier begin ik

Tips & tricks

Je weet nu wat je wilt (het resultaat). Dat is je eindpunt. Om te bedenken welke acties nodig zijn om dat eindpunt te halen, moet je eerst weten wat je beginpunt is: waar sta je nu?

Deze tips kunnen je helpen om te ontdekken wat jouw beginpunt is voordat je in actie komt. Lees nog eens het resultaat dat je wilt bereiken, en stel je voor dat je dat hebt bereikt.

Bedenk nu wat je al weet, wat je al kunt en wie je kent om dat resultaat te bereiken:

- › Wat weet ik al dat ik kan gebruiken?
- › Wat kan ik al dat ik kan gebruiken?
- › Wie ken ik al die mij kan helpen?

Bedenk ook wat je nog niet weet, wat je nog niet kunt, en wie je nog niet kent om jouw resultaat te bereiken:

- › Wat weet ik nog niet, maar wil ik weten?
- › Wat kan ik nog niet, maar wil ik kunnen?
- › Wie ken ik nog niet, maar wil ik mee in contact komen?

Op de volgende pagina vind je veel ruimte om dit op te schrijven.

Kijk voor ideeën hiervoor ook eens in de lijst “MDt Kwaliteiten en Vaardigheden” op pagina 117 van je MDt Routeplanner.

Wat ik weet, wat ik kan en wie ik ken

Schrijf hier voor jezelf (kort) op wat je voor jouw MDt belangrijk vindt.

Wat ik weet, wat ik kan, en wie ik ken	

Wat ik weet, wat ik kan, en wie ik ken	

Check jouw beginpunt

- › Heeft wat je hebt opgeschreven te maken met het resultaat dat je wilt?
- › Staat alles er wat je echt belangrijk vindt voor jouw resultaat?
- › Is wat je hebt opgeschreven je beschrijving realistisch? Dus: niet mooier of slechter dan het is.
- › Is wat je hebt opgeschreven simpel en feitelijk? Dus zonder uitleg over wat je ervan vindt.

**Jonge mensen
hebben voorbeelden
nodig, geen critici.**

Mijn actieplan

Wat ik ga doen

Nu weet je wat je wilt, en weet je wat je beginpunt is. Je kunt nu bedenken welke acties jij nodig vindt om te komen van jouw beginpunt bij jouw resultaat.

Deze tips kunnen je helpen om je actieplan te maken

- › Bedenk zoveel mogelijk acties die je van jouw beginpunt naar jouw resultaat brengen.
- › Bedenk ook welke acties nodig zijn om een plek te vinden waar jij jouw MDt kunt doen.
- › Schrijf hier nu op wat je gaat doen:

Dit ga ik doen in mijn MDt om te bereiken wat ik graag wil:

Dit ga ik doen om een MET plek te vinden die bij mij past:

Check jouw acties

- 1 Als ik deze acties doe, bereik ik dan wat ik wil (mijn resultaat)?
- 2 Zijn mijn acties precies en kort opgeschreven? Niet te veel details!
- 3 Wat doe ik zelf en wat vraag ik anderen? Bedenk bij deze acties of je:
 - › de actie zelf gaat doen,
 - › iemand anders vraagt je te helpen om de actie te doen,
 - › iemand anders vraagt de actie voor jou te doen.

SCHRIJF HET OP!

of teken het!

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

Het Matchmakersgesprek

Mijn MDt plek en mijn begeleider

Je weet nu wat je wilt bereiken tijdens jouw MDt en je hebt een actieplan gemaakt.

Je weet misschien ook al bij wat voor organisatie of bedrijf je jouw MDt wilt doen, en wat je verwacht van jouw begeleider op die plek. Weet je dat nog niet? Dan kan het helpen om eens na te denken over:

- › Waar wil ik mijn actieplan uitvoeren?
- › Hoe wil ik begeleid worden?
- › Wat wil ik dat de begeleider weet over mij?
- › Wat wil ik over de begeleider weten?
- › Wat voor begeleider past bij wat ik wil en mijn actieplan?

Wanneer je deze vragen voor jezelf kan beantwoorden, is het tijd voor een Matchmakersgesprek. Dat is een gesprek tussen jou, een begeleider van de organisatie of het bedrijf waar je jouw MDt zou kunnen doen, en een coach van Project MDt. Dit gesprek is bedoeld om:

- › Kennis te maken
- › Ontdekken of het klikt
- › Afspraken te maken over jouw MDt
- › Afspraken te maken over de begeleiding

Tips & tricks

- › **Wees voorbereid.** Tijdens het eerste kennismakingsgesprek zal het gaan over wat je wilt bereiken, wat je wilt leren en waarom het je leuk lijkt om dat te doen bij deze organisatie of dit bedrijf.
- › **Wees jezelf.** Wees eerlijk over wat je wel en niet kan. Overschat jezelf niet. Maar onderschat jezelf ook niet!

- › **Vertrouw jezelf.** Voel je een 'klik' met de organisatie/het bedrijf en met degene die je gaat begeleiden?
- › **Wees kritisch.** Heb je het idee dat je met deze begeleider jouw resultaat gaat bereiken?
- › **Wees praktisch.** Is een MDt op deze plek haalbaar voor jou? (Denk bijvoorbeeld aan reistijd en tijden)
- › **Zeg pas 'Ja' als je het zeker weet.** Wanneer je een match hebt, worden afspraken tussen jou en jouw begeleider vastgelegd in een contract. Lees goed wat er in het contract staat en onderteken het niet als je het niet eens bent met bepaalde afspraken. Ga erover in gesprek en onderteken pas als je er helemaal achter staat.

Heb je een match?

Als jij EN de begeleider van een MDt-plek 'ja' hebben gezegd, is het een match! Het is tijd voor heldere afspraken die vast worden gelegd in een MDt-contract. Hierin staan de verwachtingen van elkaar, en wat er is geregeld aan vergoedingen en verzekeringen.

Een model MDt-contract is te downloaden via www.st-alexander.nl.

Op pagina 116 van jouw Routeplanner staat een lijst met zaken die in het MDt-contract geregeld worden.

MIJN MATCH

Ik ga mijn MDt doen bij

Mijn begeleider is

In actie tijdens mijn MDt

- › Houd bij hoe het gaat tijdens jouw MDt. Zo herinner jij jezelf aan wat het belangrijkste is voor jou. Waar word je blij van? Wat vind je lastig? Hoe voel je je op de MDt plek? Wat verrast jou?
- › Als je ergens mee zit, of je ergens niet prettig bij voelt: vertel het jouw begeleider. Als je iet leuks, goeds of positiefs meemaakt tijdens jouw MDt: vertel dat ook, en schrijf het hier op.
- › Ontvang de complimenten die je krijgt en vergeet ze niet. Zo kom je erachter wat jouw kwaliteiten zijn!
- › Maak het bespreekbaar als de MDt toch anders is dan je van tevoren had bedacht. Dat is niet erg maar als je het niet zegt kan daar ook niets aan veranderd worden.

SCHRIJF

Schrijf het op of teken het. Op pagina 113 heb je daar extra ruimte voor.

Mijn resultaten tijdens mijn MDt

Het eindresultaat van mijn MDt

TEKEN

Schrijf het op of teken het

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

MDt Monitor: **Iedereen leert van jouw ervaringen**

Jouw MDt is in de eerste plaats voor jou bedoeld. Maar iedereen leert van jouw ervaringen. Jouw begeleider, de organisatie of het bedrijf waar jij jouw MDt doet, en zelfs de Nederlandse overheid. Om goed te kunnen leren van jouw ervaringen, hebben jongeren in Project MDt een aantal vragen bedacht. Met jouw antwoorden ontdekken wij (van Project MDt) wat goed werkt in de manier waarop we MDt organiseren, en wat er beter kan. Er zijn twee momenten waarop we deze vragen aan je stellen.

Bij de start van jouw MDt

Deze vragen bespreek je met jouw coach van Project MDt:

- › Wat zijn je verwachtingen van een MDt?
- › Welke resultaten wil je behalen met een MDt?
- › Wat denk je te gaan leren door het doen van een MDt?
- › Wat voor begeleiding verwacht je tijdens het doen van een MDt?

Aan het einde van jouw MDt

Deze vragen bespreek je met jouw begeleider op je MDt plek en een coach van Project MDt:

- › Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?
- › Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen, behaald? Zo ja/nee, waar komt dat door?
- › Hoe vond je het? Wat vond je leuk? Wat minder en waarom?
- › Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?
- › Wat ging er goed? Wat was een knelpunt? Wat had anders gemoeten/gekund en waarom?
- › Wat vond je van de begeleiding? Heb je iets gemist in jouw begeleiding, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?

SCHRIJF HET OP!

of teken het!

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

Model MDt-contract

Het volledige model MDt-contract is beschikbaar als download op de website van Stichting Alexander (www.st-alexander.nl). Hieronder staan de onderwerpen waarover in het MDt-contract afspraken worden vastgelegd.

1. Resultaat, actieplan en acties
2. Afwezigheid door ziekte of verhindering
3. Aanvang en einde van de overeenkomst
4. Proefperiode
5. Begeleiding, Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), informatie en scholing
6. MDt vergoeding en vergoeding reiskosten
7. Verzekeringen
8. Conflicten
9. Geheimhoudingsplicht

MDt kwaliteiten en vaardigheden niet verplicht, wel mogelijk

Organisatorische vaardigheden

- › Uit jezelf iets doen
- › Zelfstandig werken (met enige ondersteuning)
- › Doen wat je belooft
- › Oplossingen verzinnen
- › Houden aan regels

Sociale vaardigheden: communicatief

- › Zeggen wat je vindt
- › Een gesprek beginnen
- › Afspraken maken
- › Luisteren naar anderen
- › Vragen durven stellen

Sociale vaardigheden: coöperatief

- › Kritiek kunnen krijgen
- › Complimenten geven en ontvangen
- › Om hulp vragen en hulp aanbieden
- › Met verschillende mensen kunnen omgaan
- › Leiding accepteren en leiding durven geven

Technische en praktische vaardigheden

- › Kunnen werken met computers
- › Handig zijn met apparatuur en gereedschap
- › Eten en drinken maken
- › Zorgzaam zijn voor mens en dier
- › De omgeving netjes maken

Artistieke vaardigheden

- › Muziek maken
- › Teken en schilderen
- › Foto's en video's maken
- › Toneelspelen
- › Fantasie gebruiken

Europass Certificaat

Aan het einde van jouw MDt ontvang je een Europass Certificaat. Dat is een Europees erkend certificaat waarmee een jongere kan laten zien welke ervaring ze hebben opgedaan tijdens hun MDt. Het Europass Certificaat bevat informatie over:

- › De organisatie waar jij jouw MDt hebt gedaan.
- › Het soort werk of taken dat jij hebt gedaan.
- › De periode waarin jij jouw MDt hebt gedaan.
- › De kennis, competenties en vaardigheden die jij hebt opgedaan.

Een voorbeeld van het Europass Certificaat voor Maatschappelijke Ervaringstijd is te downloaden op de website van Stichting Alexander: www.st-alexander.nl

DE MDT-ROUTEPLANNER VOOR BEGELEIDERS

PROJECT

MAATSCHAPPELIJKE ERVARINGSTIJD

Inhoud

Wat is Maatschappelijke Evaringstijd?	121
Profiel van mijn MDt jongere	122
Begeleiden van een MDt jongere	125
In actie tijdens de MDt	128
MDt Monitor: Iedereen leert van jouw ervaringen	130
Model MDt-contract	132
MDt kwaliteiten en vaardigheden: niet verplicht, wel mogelijk	133
Europass Certificaat	134

DEZE MDT ROUTEPLANNER IS VAN

Naam:

Organisatie/Bedrijf:

Begeleider van:

Datum:

Plaats:

Waarom deze routeplanner?

De MDt Routeplanner is een handige tool voor begeleiders die een jongere begeleiden tijdens zijn/haar Maatschappelijke Ervaringstijd (MDt). In deze Routeplanner staat wat je moet weten over Project MDt. Er staan tips en tricks in, en handige tools om voor jezelf tijdens de begeleiding bij te houden hoe de MDt verloopt.

Wil je meer tools en/of informatie, dan kun je die downloaden op de website van Stichting Alexander: www.st-alexander.nl

Profiel van mijn MDt jongere

Resultaat, beginpunt en actieplan

Jongeren die een MDt doen, vullen eerst hun eigen MDt Routeplanner in. Ze beschrijven daarin:

- › Wat ze willen bereiken met hun MDt.
- › Wat hun beginpunt voor een MDt is.
- › Wat hun actieplan is om hun gewenste resultaat te bereiken.
- › Wat hun verwachtingen zijn van de organisatie of het bedrijf, en van hun begeleider.
- › Welke maatschappelijke impact ze denken te kunnen maken met hun MDt.

Het model MDt Routeplanner voor jongeren is te downloaden op www.st-alexander.nl. Tijdens een kennismakings- en matchingsgesprek (of Matchmakersgesprek) bespreken de jongere, een coach van Project MDt en de begeleider op de MDt plek – de organisatie of het bedrijf waar de jongere zijn/haar MDt wil doen – deze plannen en verwachtingen met elkaar. Het Matchmakersgesprek is bedoeld om kennis te maken, om te ontdekken of het klikt, en om afspraken te maken over de MDt van de jongere en de begeleiding die jij gaat geven. Hieronder (en op pagina 124 kun je voor jezelf opschrijven (of tekenen) wat de belangrijkste punten zijn, en eventueel jouw vragen hierbij:

ROUTE

Het resultaat dat mijn MDt jongere wil bereiken

Wat mijn MDt jongere ziet als zijn/haar beginpunt

De acties die mijn MDt jongere wil doen om zijn/haar resultaat te bereiken

Wat mijn MDt jongere verwacht van mij als begeleider

SCHRIJF HET OP!

of teken het!

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

Begeleiden van een MDt jongere

Jongeren hebben de regie

Kenmerkend voor Project MDt is dat jongeren die een MDt doen vanaf begin tot einde de regie hebben over hun MDt. Dat betekent niet dat jongeren alleen kunnen doen waar ze in hebben. Er worden heldere afspraken gemaakt, en vastgelegd in een MDt-contract, over wederzijdse verwachtingen, vergoedingen en verzekeringen. Zie pagina 132 van jouw Routepanner voor een overzicht van zaken die in het model MDt-contract worden geregeld. De eigen regie van de jongere over zijn/haar MDt als kernwaarde betekent wel dat het gewenste resultaat en het actieplan van de jongere leidend zijn en blijven. De begeleiding is gericht op het ontwikkelen van eigen verantwoordelijkheid en eigen meesterschap van de jongere in het bereiken van zijn/haar gewenste resultaat. Dat begint al tijdens het *Matchmakersgesprek*. Om dit te ondersteunen kunnen de volgende tips en tricks helpen.

Tips & tricks voor de start van een MDt

De jongere heeft de leiding over zijn/haar eigen MDt-plek. Bied ruimte voor de jongere om zelf dingen uit te zoeken, te regelen en uit te voeren. De rol van de MDt begeleider is om de jongere in dit proces te ondersteunen, faciliteren en informeren.

‘Wat zou jij graag willen leren wat je op school niet kunt leren?’

Inspireer de jongere om zelf iets op te zetten. Wie weet vindt hij of zij het leuk om bijvoorbeeld zelf of samen met andere jongeren een feest te organiseren met een maatschappelijk doel of een etentje voor mensen in het bejaardentehuis.

‘Lijkt het je leuk om iets te organiseren?’

Verdiep in MDt mogelijkheden in de regio van de jongere die je gaat begeleiden. Neem alvast contact op met een aantal interessante organisaties om uit te leggen wat een MDt is en hoor hoe zij daar tegenaan kijken.

‘De jongere gaat zelf bepalen wat voor MDt hij of zij wil gaan doen dus ik kan niets beloven maar goed om te horen dat jullie er positief tegenover staan.’

Creëer samen met de jongere een stappenplan die hij of zij moet doorlopen om te komen tot een MDt-plek.

‘Welke stappen ga jij doorlopen om te komen tot een MDt?’

Laat de jongere zelf uitzoeken wat hij of zij graag zou willen doen en ondersteun hierbij.

‘Past dit bij jou? Weet je hoe je met deze plek in contact kunt komen?’

Zie ook “MDt Kwaliteiten en Vaardigheden” op pagina 133 voor mogelijke ontwikkelwensen van jongeren tijdens een MDt.

Tips & tricks voor de begeleiding tijdens de MDt

Wees je bewust van eigen woorden en gedrag, en laat daarmee een model van groei en leren zien.

‘De vorige keer hebben we het met elkaar gehad over dit onderwerp op die manier, dat werkte toen niet helemaal lekker. Laten we het nu op een andere manier proberen.’

Definieer, onderhandel en deel met de jongeren gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de samenwerking.

‘Wat verwacht je dat ik voor jou kan betekenen als begeleider?’

Ontdek wat de jongere werkelijk nodig heeft, verzamel informatie over de situatie van de jongere, gewenste resultaten en mogelijke acties.

'Wat houdt je bezig? (luister naar het antwoord) en wat nog meer? (blijf deze vraag herhalen tot het antwoord 'verder niets' is)'

Geef actief feedback, en moedig reflectie bij jongere (op denken, handelen en effecten) aan.

'Kies één moment in de week uit om lastige of juist leuke situaties op te schrijven in jouw MDt Routeplanner. Later kunnen we het gezamenlijke hebben over deze situaties.'

Reik taal en kennis aan die nieuw zijn voor de jongere, en ondersteun zo het vermogen jongeren om onderscheid te kunnen maken.

'Een MDt is niet hetzelfde als een stage. Een stage is iets wat bij je opleiding past en waar je studiepunten voor krijgt. Bij een MDt gaat het echt om iets waar jouw eigen interesses liggen en doe je het voor de ervaring.'

Reik energie en ideeën aan voor mogelijke acties.

'Waar voel je je goed bij? Zoek kansen op om die momenten te herhalen.'

Moedig gezamenlijke verantwoordelijkheid aan, en volg actiebereidheid en doorzettingsvermogen van de jongere.

'Stapsgewijs werken we naar de resultaten toe. Ik hoor graag van jou welke stappen je daarin hebt gemaakt en hoe ik je daarbij kan ondersteunen.'

Jongeren leren goede besluiten te nemen door... besluiten te nemen, niet door instructies te volgen.

In actie tijdens MDt

- › Houd in dit boekje bij hoe het gaat tijdens het begeleiden van jouw MDt Jongere. Zo herinner jij je jezelf aan wat het belangrijkste is voor jou. Waar word je blij van? Wat vind je lastig? Wat verrast jou?
- › Geef het bij andere begeleiders of de jongere zelf aan als je ergens mee zit of je niet prettig bij voelt tijdens het begeleiden van jouw MDt Jongere. Vertel het of schrijf het ook op als je iets leuks, goeds of positiefs meemaakt.
- › Maak het bespreekbaar als dingen toch anders verlopen dan je van tevoren had bedacht.

Houd hier dingen bij die je opvallen tijdens het begeleiden van jouw MDt Jongere. Schrijf het op of teken het. Op pagina 129 heb je daar extra ruimte voor.

RESULTATEN

Resultaten tijdens deze MDt

Het eindresultaat van deze MDt

SCHRIJF HET OP!

of teken het!

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

MDt Monitor: Iedereen leert van jouw ervaringen

MDt is in de eerste plaats voor jongeren bedoeld, om hen een ondersteunend zetje te geven zichzelf verder te ontwikkelen en tegelijk bij te dragen aan hun omgeving. Maar iedereen leert van jouw ervaringen met het begeleiden van een MDt Jongere. Jouw MDt Jongere zelf natuurlijk, maar ook jij en jouw organisatie of bedrijf, en zelfs de Nederlandse overheid. Om goed te kunnen leren van jullie ervaringen, hebben jongeren in Project MDt een aantal vragen bedacht. Met jouw antwoorden ontdekken wij (van Project MDt) wat er goed werkt in de manier waarop we MDt organiseren, en wat er beter kan of moet. Er zijn twee momenten waarop we deze vragen aan je stellen.

Bij de start van de MDt die jij begeleidt.

Deze vragen bespreek je met een coach van Project MDt:

- › Wat zijn je verwachtingen van het begeleiden van een MDt Jongere?
- › Welke resultaten wil je behalen met het begeleiden van een MDt Jongere?
- › Wat denk je te gaan leren door het begeleiden van een MDt Jongere?
- › Wat voor ondersteuning vanuit Project MDt verwacht je zelf tijdens het begeleiden van een MDt Jongere?

Bij het einde van de MDt die jij begeleidt.

Deze vragen bespreek je met jouw MDt Jongere en een coach van Project MDt:

- › Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?
- › Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen, behaald? Zo ja/nee, waar komt dat door?
- › Hoe vond je het? Wat vond je leuk? Wat minder en waarom?
- › Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?
- › Wat ging er goed? Wat was een knelpunt? Wat had anders gemoeten/gekund en waarom?
- › Wat vond je van de matching en ondersteuning vanuit Project MDt? Heb je iets gemist aan ondersteuning, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?

SCHRIJF HET OP!

of teken het!

(Mijn inspiratie, idee, ervaring)

Model MDt-contract

Het volledige model MDt-contract is beschikbaar als download op de website van Stichting Alexander (www.st-alexander.nl). Hieronder staan de onderwerpen waarover in het MDt-contract afspraken worden vastgelegd.

1. Resultaat, actieplan en acties
2. Afwezigheid door ziekte of verhindering
3. Aanvang en einde van de overeenkomst
4. Proefperiode
5. Begeleiding, Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), informatie en scholing
6. MDt vergoeding en vergoeding reiskosten
7. Verzekeringen
8. Conflicten
9. Geheimhoudingsplicht

MDt kwaliteiten en vaardigheden niet verplicht, wel mogelijk

Organisatorische vaardigheden

- › Uit jezelf iets doen
- › Zelfstandig werken (met enige ondersteuning)
- › Doen wat je belooft
- › Oplossingen verzinnen
- › Houden aan regels

Sociale vaardigheden: communicatief

- › Zeggen wat je vindt
- › Een gesprek beginnen
- › Afspraken maken
- › Luisteren naar anderen
- › Vragen durven stellen

Sociale vaardigheden: coöperatief

- › Kritiek kunnen krijgen
- › Complimenten geven en ontvangen
- › Om hulp vragen en hulp aanbieden
- › Met verschillende mensen kunnen omgaan
- › Leiding accepteren en leiding durven geven

Technische en praktische vaardigheden

- › Kunnen werken met computers
- › Handig zijn met apparatuur en gereedschap
- › Eten en drinken maken
- › Zorgzaam zijn voor mens en dier
- › De omgeving netjes maken

Artistieke vaardigheden

- › Muziek maken
- › Teken en schilderen
- › Foto's en video's maken
- › Toneelspelen
- › Fantasie gebruiken

Europass Certificaat

Aan het einde van jouw MDt ontvang je een Europass Certificaat. Dat is een Europees erkend certificaat waarmee een jongere kan laten zien welke ervaring ze hebben opgedaan tijdens hun MDt. Het Europass Certificaat bevat informatie over:

- › De organisatie waar jij jouw MDt hebt gedaan.
- › Het soort werk of taken dat jij hebt gedaan.
- › De periode waarin jij jouw MDt hebt gedaan.
- › De kennis, competenties en vaardigheden die jij hebt opgedaan.

Een voorbeeld van het Europass Certificaat voor Maatschappelijke Ervaringstijd is te downloaden op de website van Stichting Alexander: www.st-alexander.nl

BEGRIPPENLIJST

Actieplan: Een document waarin de jongere beschrijft wat zijn/haar gewenste resultaat is, wat hij/zij nodig heeft om dat te bereiken, en wat hij/zij concreet gaat doen.

Begeleiders, Helpers en Supporters: In deze gids gebruiken we verschillende termen voor mensen die een ondersteunende, helpende of begeleidende rol kunnen spelen voor jongeren tijdens hun MDt. **Begeleiders** zijn (jeugd)professionals, zoals jongerenwerkers of leerkrachten, of andere jongeren die de jongere gedurende hun gehele MDt of op hun MDt-plek begeleiden, uitdagen en steunen in de ontwikkeling van hun empowerment en bij het realiseren van het resultaat dat de jongere wenst. **Helpers** zijn begeleiders, jongeren, vrijwilligers, ouders of andere professionals die incidenteel of bij specifieke

taken jongeren in/voor hun MDt helpen met raad en daad. **Supporters** zijn alle mensen die de jongere met tips en contacten helpen bij één specifieke taak: het vinden van een MDt-plek die past bij de jongere. Supporters kunnen helpers, vrienden, familie of een MDt-werkgroep zijn. Zie ook "**Interne begeleider**" en "**Externe begeleider**."

Eigen regie: De mate waarin de jongere zelf bepaalt op welke wijze hij/zij zijn/haar MDt inricht.

Externe begeleider: De focus van een externe begeleider is die van een consultant: een begeleider die de jongere minder frequent ziet en spreekt en zich vooral richt op de persoonlijke ontwikkeling.

Empowerment: Een **multi-dimensionaal en sociaal proces** waarmee jongeren hun macht herkennen, erkennen en gebruiken om een resultaat te bereiken dat zij wensen. Dat gaat verder dan 'invloed', omdat 'macht' verwijst naar een natuurlijke capaciteit om iets voor elkaar te krijgen, vrij van goedkeuring van anderen en zonder de noodzaak om hun eigen wensen in te ruilen voor acceptatie. Deze 'macht' is een 'macht om te handelen', niet een 'macht over iets of iemand'. Zie hoofdstuk 3 van deze gids voor een uitwerking van dit begrip.

Europass certificaat: Met het Europass certificaat voor vrijwilligers kan een vrijwilliger concreet laten vastleggen wat hij/zij heeft geleerd in de vrijwilligerswerkperiode. Het kan een opstapje zijn naar een vervolgopleiding of betaalde baan.

Helpers: zie **Begeleiders, Helpers en Supporters**.

Interne begeleider: De rol van interne begeleider is die van instructeur en mentor: een begeleider die de jongere frequent ziet en spreekt, en vooral faciliteert en ondersteunt om zijn/haar taken op de MDt-plek uit te voeren en de daarvoor benodigde taakgerichte kennis en vaardigheden te ontwikkelen.

Kwetsbare jongeren: Jongeren zijn van nature kwetsbaar omdat ze opgroeien en in ontwikkeling zijn, zonder dat dat hun functioneren of het realiseren van persoonlijke doelen en relaties permanent in de weg staat. Maar er zijn ook jongeren die door gebeurtenissen buiten hun invloed, keuzes binnen hun invloed, of een combinatie van beide, zich te lang en op teveel terreinen van hun leven kwetsbaar voelen en in hun natuurlijke ontwikkeling geremd worden. Deze jongeren missen (voldoende) aansluiting, hebben vaak een beperkt netwerk en voelen in hun dagelijks leven regelmatig bevestigd dat zij iets niet kunnen. Te denken valt aan voortijdige schoolverlaters/thuiszitters, jongeren zonder werk/inkomen, jonge vluchtelingen, jongeren die te maken hebben (gehad) met jeugdzorg/jeugdhulpverlening, licht verstandelijke beperkte jongeren, als ook hoogbegaafde jongeren. Voor hen komt hun proces van empowerment niet meer op een natuurlijke manier tot stand, maar is support nodig om zichzelf te leren empoweren.

Match: Een match is een verbintenis tussen de jongere en de MDt-plek.

Matchmakersgesprek: Dat is een gesprek tussen de jongere, een begeleider vanuit een organisatie/bedrijf van de potentiële MDt-plek en een MDt begeleider.

MDt: Afkorting voor Maatschappelijke Diensttijd. Met het actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd investeert de Nederlandse overheid in de talenten(ontwikkeling) en inzet van jongeren die vrijwillig iets doen voor een ander.

MET: Afkorting voor Maatschappelijke Ervarings-tijd, een proeftuin binnen het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd (MDt).

MDt-contract: Een samenwerkingscontract tussen jongere en MDt-plek. Zie hoofdstuk 5 onder “Samenwerkingscontract MDt deelnemer en lokale uitvoerder van MDt-plek.”

MDt deelnemer: een jongere die een MDt doet, al dan niet in een werkgroep die MDt organiseert voor en met andere jongeren. Zie ook:

Proactieve jongere.

MET-Moat: Betekent ‘een MET-Maat’, een jongere die voor zijn / haar MDt een andere jongere ondersteunt tijdens een MDt in de rol van begeleider, helper of supporter. Zie ook: **Begeleiders, Helpers en Supporters.**

Micro acties: Een actie die als doel heeft om iets te ontdekken, om te testen hoe een bedachte actie in de praktijk werkt (of niet).

Participatie: De invloed die iemand heeft op zijn of haar leefomgeving.

Proactieve jongere: een jongere die voor zijn/haar eigen MDt actief is in een lokale, regionale of landelijke werkgroep bij het ontwerp en de uitvoering van een MDt voor andere jongeren.

Proeftuin: Sinds september 2018 wordt er in proeftuinen over het gehele land geëxperimenteerd met de inrichting van de Maatschappelijke Diensttijd (MDt) om te ondervinden wat werkt. Zie ook: **MDt** en **MET**.

Sprong: Een fase binnen de METHode waarin actie wordt ondernomen om naar de volgende fase te kunnen ‘springen’.

Supporters: zie **Begeleiders, Helpers en Supporters.**

Tools: Documenten en producten met achtergrondinformatie, aanwijzingen, procedures of werkwijzen die begeleiders kunnen gebruiken tijdens het opzetten en uitvoeren van een MDt met jongeren.

Met dank aan:

De projectpartners in regio's:

Almere: Kitty Jurrius en Pamela Jacobs (Hogeschool Windesheim), Ruby Slijkhuis en Roos Spijker (Academie van de Stad), Gerard Roos (Stad College Het Baken), Alex Boonstra, Genelva Bergraaf en Annemarie Mikkers (De Schoor).

Amsterdam: Sanne Pronk, Anne Moormann en Chiara Timmermans (Altra Onderwijs en Jeugdhulp).

Hoogeveen: Johanna Sellis (gemeente Hoogeveen), Rob Heymans (Yorneo).

Oss: Marcel Verhoef (gemeente Oss), Stanny Weber en Doky de Kleyn (ONS welzijn) en Judith Oltmans.

De partners en ontwikkelaars van de Kwaliteitsmonitor MDt:

Matthijs Terpstra, Ronald Hetem, Joke Meindersma (Movisie).

De jongeren in de Landelijke Stuurgroep en de Regionale Werkgroepen:

Landelijke Stuurgroep: Thomas Polenz, Roman Hoogendoorn, Merel Anne Koeken, Colin Hendriks, Etienne van Toorn, Mitchell Eersel, Gabriel Gomes Barros, Ger-Jan Damien Renes, Ikbāl Berber, Suzanne van der Maas.

Almere: Mohamed El Khatouti, Salma Salhioui, Michiel Siems, Lars van Wingerden, Riordan Luyten, Haïthem Akile, Kim van Dalen, Jaimy Lee Aarts, Nick Schubert, Naesha Martina, Tanitsha de Getrouwe, Lars Benne, Ruth van de l'Isle, Chenoa Weststrate, Pamela Jansen, Sophia Sebastiao, Daniël Weisel, Sessely Spier, Gwendy 't Zand, Kelsey van Dam, Nuño Oostburg, Anouk Heise, Trisha Jaddoe, Xara Hekkelman, Deborah Iruh, Manon Rebergen, Cassandra Riebeek, Emma Rebergen.

Amsterdam: Fatima Ruster, Hajar Karaman, Soner Yagmur, Mariam Akar, Wafa Adlan, Dasha Meijer.

Oss: Esraa Shikh Suliman, Yousef Abo Ras, Celine van den Heuvel, Mayssa Boujdi, Mandy Bol, Nienke Broeren, Aya Shikh Suliman, Haico Voets, Henoc Kitioku, Mohamed Hussein, Nour Alhamadani, Zakiya Shekho.

en alle andere betrokken jongeren, jeugd-professionals, leerkrachten en docenten en anonieme supporters en fans in Amsterdam, Almere, Oss, Hoogeveen en daarbuiten; als ook aan de collega's bij de proeftuin Impacter van de welzijnsorganisatie Travers, voor hun inspiratie en voor hun gulle toestemming om gebruik te mogen maken van hun publicatie Onze Impacters: Verhalenboek (2020).

De inspiratoren voor zelf-empowerment, en in het bijzonder:

Robert E. Quinn en Gretchen M. Spreitzer voor hun pionierswerk in de ontwikkeling van de vijf disciplines voor empowerment. (zie: A Company of Leaders. Five Disciplines for Unleashing the Power in Your Workforce, San Francisco, 2001) Peter Camp voor het ontwikkelen en aanmoedigen van nieuwe toepassingen van de matrixmanagementmethode als hulpmiddel bij (zelf-)veranderingsmanagement. (zie: www.campmatrix.nl).

